Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237, 4-0807
УНС.: HEnderson 4-1016

РІК LXI. Ч. 201. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 19-го ЖОВТНЯ 1954. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, OCTOBER 19, 1954. Ч. 201. VOL. LXI.

ДЕМОКРАТИ ВЕДУТЬ ПЕРЕД У ВИБОРЧІЙ КАМПАНІЇ ДО ПАЛАТИ РЕПРЕЗЕНТАНТІВ

Вашингтон. — Огляд настрою виборців у 100 виборчих округах показує на два тижні перед виборами, що демократи мають легку перевагу і готові вибрати Палату Репрезентантів, яка матиме малу демократичну більшість. Цей огляд зробили кореспонденти щоденника „Ню Йорк Таймс", побувавши в 32 стейтах. Самі республіканці признають, що щоб вони могли затримати дотеперішню більшість у Палаті Репрезентантів, то мусіли б ще багато попрацювати впродовж двох тижнів, які ділять виборців від виборів, що мають відбутися 2 листопада. Кореспонденти твердять, що демократи не здобудуть такої поважної більшости, про яку вони тепер говорять, але їм вдасться здобути більшість із кількох конгресменів. Тепер республіканці мають 219 конгресменів, а демократи 215, є ще чотири конгресменські місця необсаджені. Кореспонденти твердять, що два останні тижні виборчої кампанії можуть принести ще несподіванки, бо республіканці збільшають свої виборчі зусилля, і просять президента, щоб виголосив кілька промов у тих округах, які загрожені. Але і теперішній стан настроїв виборців говорить про те, що республіканцям важко буде здобути більшість між 432 конгресменами, які мають бути вибрані 2 листопада, бо трьох конгресменів вже здобули республіканці під час виборів у стейтах Мейн у вересні цього року. Самі республіканці признають, що вони певні 160 конгресових місць, а демократам, признають 167 певних місць. Решта місць ще невирішені, і за них треба буде ще змагатися під час виборчої кампанії. На основі дотеперішніх настроїв демократи готові вибрати більшість до Палати Репрезентантів, і тоді виберуть свого спікера та голови всіх комісій у Палаті Репрезентантів.

Створено Команду Континентальної Армії

Вашингтон. — Секретар армії Роберт Т. Стівенс повідомив, що створено новий командний пост, а саме Команду Континентальної Армії і на її чолі стоїть генерал Джан Е. Долквіст. Нова команда матиме свою кватиру в Форті Монро, Вірджінія, і їй підлягатимуть шість командантів континентальних армійських округ. Новий командний пост створено на те, щоб відтяжити в праці секретаря оборони Стівенса і шефа штабу армії генерала Метью Ріджвея. Генерал Долквіст відповідатиме за вишкіл армії і за оборону ЗДА. Від серпня 1953 він був командантом Польових Армійських Сил і відповідав за вишкіл наземних військ. Генерал Ріджвей витрачає багато часу на репрезентацію армії на засіданнях Об'єднаних Шефів Штабу і тому йому допоможено в той спосіб, що не матиме безпосереднього нагляду над шістьма арміями. Генерал Долквіст служить в армії від 1917, після закінчення військової школи в Форті Снеллінґ, а під час другої світової війни він командував 36-ою дивізією в Франції і Німеччині.

Гомфрі перевів стабілізацію доляра впродовж 22-ох місяців

Вашингтон. — Секретар скарбу Джордж М. Гомфрі заявив, що йому вдалася велика річ, а саме — довести доляр до стабілізації і не допустити до дальшого знецінювання американської валюти. „Тривкість доляра, сказав Гомфрі — це важлива справа, бо вона заохотить наших підприємців до дальшої експансії і дасть можливість продукувати по дешевших цінах, а більша продукція — це збільшення числа затруднених робітників". Секретар праці заявив, що дальше знецінювання доляра вже не загрожує, і нема страху, щоб девальвація знищила людські ощадності та унеможливила розбудову економіки країни. Гомфрі вказує на те, що в деяких державах інфляція привела до господарської катастрофи. Він закликає американський нарід підтримувати республіканський уряд, який привів до стабілізації валюти в цій країні.

АФП та КІО енерґійно беруться за справу об'єднання

Вашингтон. — Американська Федерація Праці та Конгрес Індустріяльних Організацій енерґійно береться до того, щоб якнайшвидше розв'язати справу об'єднання своїх членів. АФП нараховує 10,000,000 членів, а КІО — 4,000,000. Дня 15 жовтня відбулося перше засідання спільного комітету в справі об'єднання. На чолі комітету стоять голови цих обох робітничих організацій: Волтер Рутер (КІО) і Джордж Міні (АФП). На першому зібранні вирішено зорганізувати підкомісії, які вивчали б справи, зв'язані з об'єднанням. Представники погодилися в тому, як дійти до того, щоб КІО знову повернувся до АФП, з якої виступив 1935 року.

В АМЕРИЦІ

● **Президент і секретарка Клюбу „Золотий Вік"** в Кліфтоні, Ню Джерзі, перестануть бути членами цього товариства, до якого можуть належати тільки неодружені особи, що мають понад 50 років, бо... залюбилися і 7 листопада одружуються. Президент Р. Кастен Кесся. Президент Р. Кастен Кесся має 70 років, а його наречена — секретарка Люізе Босєгардт — 71 рік.

● **Під час телевізійної промови** віце-президента Ричарда М. Ніксона хтось гукнув: „Що до чорта!" Слухачі думали, що це сказав Ніксон, але він це заперечив, кажучи, що не послуговується такими словами. Однодушно це заперечили й всі урядовці, що були присутні в залі.

● **Передбачають, що 1954 року** народиться понад чотири мільйони дітей, і це буде найвище число народжених дітей в цій країні впродовж року. Часописи сміються з цих „пророків", які в 30-их роках твердили, що ЗДА вже тоді дійшли були до вершка свого популяційного розвитку, і що вже почнуть свій „старечий вік".

● **Поліцист побачив біля крамниці в Ню Йорку на П'ятій** евеню 5-річну дівчинку і вирішив, що вона загубилась. На всі його розпитування дівчинка не промовила ані слова. Поліцист запропонував їй поїхати автом, і завіз на поліційну станицю. Там почастували її мороженим і цукерками. Дівчинка всього того скуштувала, але не промовила й слова. За годину прибігла мати цієї дівчинки, зголошуючи згубу своєї доньки. Виявилося, що вона лишила доньку перед крамницею, заборонивши їй з будь-ким розмовляти. Дівчинка виконала наказ.

● **Республіканський кандидат на сенатора** в стейті Ню Джерзі Кліффорд П. Кейз, перервав свою виборчу кампанію і не виголосив заповіджених промов, бо в нюаркському щоденнику „Стар Леджер" появилася вістка про те, що його незамужня сестра належала до комуністичної організації.

ВИСТАВКА З НАГОДИ 50-РІЧЧЯ МИСТЕЦЬКОЇ ТВОРЧОСТИ ОЛ. АРХИПЕНКА

Ню Йорк. — Минулої суботи, 16 жовтня відбулося тут офіціяльне відкриття мистецької виставки творів світової слави скульптора, Олександра Архипенка, в якому взяли участь запрошені гості та представники преси. Об'єднані Галерії Американських Мистрів (711 П'ята Евеню, коло 55 вул.), у залях яких відбувається ця виставка, проголосили в Ню Йорк Таймс, між іншим, таке: „Є мало сьогодні в світі мистців, які могли б дати доказ безперервних успіхів упродовж 50 років. Одним з таких, що може це доказати і доказує, є Олександер Архипенко, відомий у світі скульптор і маляр, що ввів у скульптуру куди важливіші новості, ніж будь-який інший мистець". Ця „Виставка творів одної людини" є 110-та з ряду. Перша виставка творів Архипенка в З'єдинених Державах відбулася ще 1913 року в „Арморі Шов" в Ню Йорку. Не зважаючи на зібраний на виставці багатий мистецький матеріял, він — природно — не може виявити усісі сили творчости Архипенка впродовж 50 років. Тому в програмі зазначено, що за два тижні деякі з виставлених тепер скульптур будуть замінені іншими. Теж заповіджено в програмі три доповіді Архипенка (за вільним вступом) для відвідувачів виставки на тему творчости та модерної скульптури з аналізою творів самого мистця. Доповіді відбудуться у суботу 23 і 30 жовтня та 6 листопада, від 4—5 попол. Виставка триватиме до 14 листопада 1954. Між численними гістьми, що вітали мистця з 50-літньою творчістю, була делеґація від Товариства Українських Мистців в ЗДА, яку очолював скульптор Сергій Литвиненко. Вітаючи, вона вручила „свому почесному членові й славному землякові" кіш цвітів. Від редакції „Свободи" та У. Н. Союзу повітав мистця д-р Л. Мишуга.

СВЯТОЧНА ЮВІЛЕЙНА МАРІЙСЬКА АКАДЕМІЯ В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк, Н. Й. — Комітет Католицьких Організацій при Українській Католицькій Церкві св. Юра в Ню Йорку влаштував у неділю 17 жовтня ц. р. в Карнеґі Гол Святочну Академію в честь Непорочного Зачаття Пречистої Діви Марії з нагоди Ювілейного Марійського Року. Ця академія складалася з вісьмох пунктів. „Під Твою Милость" в арр. Михайла О. Гайворонського відспівав Об'єднаний Мішаний Хор під дир. Л. Крушельницького. В цьому хорі співали члени хорів з усієї Метрополітальної Нюйоркської Округи. Коротке слово-привіт виголосив отець ігумен Орест Засійбіда, ЧСВВ в двох мовах — англійській і українській. Жіночий хор відспівав „Діво Маріє" — слова Яра Славутича, музика Миколи Фоменка з сольо Марти Кокольської-Кобрин, сопран. — Скрипаль Аліція Бучинська відограла на скрипці „I. Largo" Ф. М. Верачіні і „Сонату Д-дур" Антонія Вівальді-Онторіно Респіґі. Баритон Лев Райнарович відспівав „Кант Почаївській Божій Матері" в арр. Антона Рудницького, „О Боже, одомщення зглянься", музика Василя Барвінського і „Думу" Михайла Гайворонського. Чоловічий Хор „Думка" під дир. О. Микетюка відспівав „Через поле широкеє", арр. Кирила Стеценка і „Думу про Почаївську Божу Матір", арр. Миколи Леонтовича. Лідія Крушельницька віддеклямувала „Скорбну Матір" Павла Тичини в супроводі музичної ілюстрації Миколи Фоменка. Пеан Божій Матері на тлі сценічної візії в арр. О. Кошиця „Пречистая Діво Мати" відспівав Об'єднаний Мішаний хор. Музичний супровід був у руках пяніста Романа Савицького, сценічне оформлення програми дав мистець Мирослав Радиш. Заля була майже виповнена слухачами.

Канадійці випробовуватимуть гармати „Ніке"

Вашингтон. — Представники секретаріяту оборони і Канадійської Головної Кватири повідомляють, що випродукувані в ЗДА протиатомові керовані стрільна „Ніке" в січні і лютому 1955 року випробовуватимуть в Канаді в Форті Черчил, в Манітобі. Ці проби мають ствердити, який вплив на діяння цих гармат має сильний мороз, що тоді панує в цій околиці Канади. Відділ канадійських вояків цього літа вишколювався в центрі керованих стрілен „Ніке" в Форті Блісі, Тексас. Гармати „Ніке" мають обороняти перед летунським наїздом такі міста, як Ню Йорк, Шікаґо, Дітройт і Вашинґтон. Мале число американських техніків братиме участь у вправах у Форті Черчил, хоч самі канадійці обслуговуватимуть гармати „Ніке". Гармати „Ніке" можуть бути в операції в кожній порі дня і ночі і при кожній погоді. Вправи в Форті Черчил, де доходить до температури 50 степенів нижче зера, мають ствердити, чи воно направду так є.

Зменшується число тих, що вмирають на пістряка

Ню Йорк, Н. Й. — Голова Американського Товариства для поборювання пістряка д-р Альфред М. Попма заявив, що число смертних випадків від недуги пістряка між жінками поважно зменшилось. Д-р Попма мав на думці хворих на пістряка матиці і грудей. Число смертних випадків зменшилося впродовж останніх десятьох років, бо тепер вчасно пізнають цю грізну недугу та лікують її при допомозі операцій і радіяції. Число смертних випадків серед жінок у віці від 25 до 75 року життя зменшилося на десять відсотків. Д-р Попма проголосив ці числа у зв'язку із з'їздом 200 фахівців в Ню Йорку, які мають нараджуватись головним чином над лікуванням пістряка матиці. На цей з'їзд прибули спеціялісти з Німеччини, Англії, Південної Африки та з цієї країни і з інших держав. Тепер коло 20,000 жінок у ЗДА вмирають на пістряка грудей, а коло 15,000 від пістряка матиці. Американське Товариство для поборювання пістряка гадає, що вже в найближчому часі вдасться ті числа зменшити до половини.

Дводенна гостина лікарів на Союзівці

Упродовж минулої суботи і неділі, 16 і 17-го жовтня, гостила на Союзівці група українських лікарів і їх родин з метрополітальної округи Ню Йорку і Ню Джерзі, користаючи з гарної погоди, багатої в кольори осінньої природи та всіх удогіднень Союзівки. Під час вечері в суботу колеґ лікарів вітав на цій другій вже їхній прогулянці на Союзівці голова Товариства Українських Лікарів у ЗДА д-р Роман Осінчук, а в імені господарів Союзівки — членів УНСоюзу вітав лікарів і їх родини заст. голови УНС адв. М. Пізнак та гол. касир п. Роман Слободян, а від частих гостей на Союзівці говорив п. Ст. Дембіцький. Прогулянка відбулася з ініціятиви нюйоркської філії Т-ва Українських Лікарів. У суботу відвідала Союзівку теж група студентів з Ню Йорку; було теж кільканадцять інших гостей.

ПРЕЗ. С. ВИТВИЦЬКИЙ СТВЕРДЖУЄ ЩОРАЗ БІЛЬШЕ ЗРОЗУМІННЯ В ЗДА — ВИЗВОЛЕННЯ НАРОДІВ СССР

Ню Йорк. — „Серед вічних хитань і різних політичних доктрин — трудно збагнути, яка є тривка американська політика. Проте справа визволення поярмлених большевиками народів входить щораз поважніше в комплекс політичної думки американської публічної опінії і державної верхівки. Нашим завданням є поглибити те зрозуміння й приспішувати той процес. Тому не можна нехтувати ніякими шляхами й способами, які ведуть до цієї мети" — казав президент УНР на екзилі, — д-р Степан Витвицький у своїй 1 і ½-годинній промові, що її виголосив на З'їзді Союзу Товариств Сприяння Національній Раді, який в суботу 16 і неділю 17 ц. м. відбувся в Ню Йорку у залі Л. М. Клюбу. През. С. Витвицький, почавши від вказання на тяглість української державницької думки ще від княжих часів по нинішній день, зупинився потім довше на американсько-українських взаєминах. Він виступив проти того, щоб проблему цих взаємин зводити виключно до спору довкола співпраці Державного Центру УНР з Американським Комітетом для Визволення від Большевизму. Д-р С. Витвицький гостро виступив проти тих, які з мотивів партійної боротьби фальшиво насвітлюють згоду УНРади на співпрацю українських учених в Інституті Вивчення СССР та українських журналістів в Радіо Визволення, ствердивши, що в обох тих установах українці дістали змогу діяти по лінії української державницької думки. Говорячи про внутрішні відносини в Держ. Центрі — заповів, що постійні кризи з виступлюванням то одної то другої партії з Вик. Органу будуть закінчені. — У З'їзді були заступлені з усіх існуючих 29 відділів Союзу Т-в Сприяння Нац. Раді — 14 Відділів, що прислали 21 делеґата. Разом із гістьми та членами керівних органів приявних було коло 100 осіб. Президію становили пп. І. Паливода, голова, А. Фалько (Бриджпорт, Конн.) і А. Семенюк (Ст. Пол., Мінн.) — заступники, та д-р Сендзік (Трентон) і п. Григорович (Н. Й.) — секретарі. У дискусії забирали голос 30 осіб. Змінено статут, касуючи Раду. змінено назву організації на „Об'єднання Прихильників Української Народної Республіки". Нову структуру оперто на правному і фізичному членстві. Вибрано нові керівні органи в такому складі: Головна Управа: І. Паливода, І. Шепарович, І. Крамаренко, Ірина Шох, О. Кулик, А. Зубенко, І. Нешта, М. Химич, д-р Е. Перейма, В. Васюк, і заступники — д-р В. Жовнір і мгр. О. Олесницький. — Контрольна Комісія: проф. І. Кабачків, ген. О. Загродський, проф. М. Ветухів та заступники д-р Т. Сендзік і інж. А. Гудзовський.

В НЮАРКУ СТВОРЕНО ІНІЦІЯТИВНИЙ КОМІТЕТ ДЛЯ СТЕЙТОВОГО ВІДДІЛУ УКК

Нюарк, Н. Дж. — З ініціятиви централі Українського Конґресового Комітету відбулися тут минулої неділі, 17-го жовтня, наради представників дев'ятьох філій УКК з поодиноких місцевостей стейту Ню Джерзі в підготові до організації відділу УКК на стейтовій базі. Нарадами проводив, реферуючи їх причину і ціль, д-р Комаринський, а централю УКК репрезентував на тих нарадах екзекутивний директор УКК п. Юліян Ревай. У висліді нарад створено Ініціятивний Комітет, який тимчасово діятиме як стейтова філія УКК, з тим, що впродовж трьох місяців він повинен статутово оформити філії та скликати установчі збори для остаточного організаційного завершення. До ініціятивного Комітету увійшли пп.: Григорій Ґерман, д-р Комаринський, Мирон Леськів, п. Демидюк, п. Богуславець, п-ні Горецька і д-р Кос. Увечорі того дня стараннями місцевого Центрального Комітету —Філії УКК відбувся бенкет, тостмастром якого був адв. Іван Романишин та на якому в промовах з черги накреслено і з'ясовано американські й українські цілі заініційованого стейтового осередку. Під час нарад або під час бенкету виступали з промовами: голова УКК проф. д-р Лев Добрянський, гол. секретар УНСоюзу п. Григорій Герман, п. Юліян Ревай, посадник міста Нюарку п. Ліо Керлен, республіканський і демократичний кандидати на сенаторів із стейту Ню Джерзі пп. Кейс і Говел та конґресмени Родіно і Кейн. Під час бенкету була теж мистецька програма, під час якої п-ні Леськів відіграла кілька мельодій на арфі, а квартет бандуристів під проводом проф. Р. Левицького відспівав при акомпаніяменті бандур кілька пісень.

Арештовано французького капітана під закидом шпигунства

Париж. — У дальшому ході слідства в справі зраджування таємних документів французької Ради Оборони комуністам, арештовано капітана Жана Авґуста Казалє, після того, як політична поліція перевела слідство в його помешканні. Його призвище виринуло під час переслухування арештованих двох високих урядовців названої Державної Ради Оборони і комуністичного журналіста Барана. Генерального секретаря Ради Оборони, Мона, якого відразу припинили були в урядуванні, тепер остаточно домісіонували за недбальство, наслідком якого в Раді Оборони могли були загніздитись зрадники, які видавали її тайні документи комуністам. — Слідство ведеться дальше і вся ця шпигунська афера набірає щораз більшого розголосу та значення з уваги на підозріння, що через французьку Державну Раду Оборони большевики могли дізнатися про найбільші таємниці командування збройними силами НАТО.

ЗДА виступили проти голови ЮНЕСКУ

Об'єднані Нації. — Головний делеґат З'єдинених Держав в Об'єднаних Націях, амбасадор Кебот Лодж закинув американцеві д-рові Лютерові Івенсові, що той, як генеральний директор Виховної, Наукової і Культурної Організації Об'єднаних Націй, т. зв. ЮНЕСКУ, перешкоджує зусиллям американської влади очистити апарат Об'єднаних Націй з тих службовців-американців, які не є цілком певними і льояльними громадянами. Річ іде про вісьмох службовиків ЮНЕСКУ, з яких 4 мають відійти з ЮНЕСКУ після закінчення їх службової умови в найближчих місяцях, а ще 4 знаходять підтримку д-ра Івенса. В Об'єднаних Націях, включно з їх 10 аґенціями, між якими є й ЮНЕСКУ, працює разом 1,556 американських громадян. Всі вони перейшли перевірку їх льояльности.

● **Представник Іраку,** Авні Каліді, зробив в Об'єднаних Націях одвертий закид Зреформованій Голляндській Церкві, що вона активно спричинилась до загострення расових відносин у Південно-Африканській Унії. Це перший випадок, що на терені ОН хтось виступив проти якоїсь Церкви.

ЧЕРЧИЛ НЕ ДУМАЄ ПОКИДАТИ УРЯДУ

ПЕРЕВЕДЕНО ЧАСТИННІ ЗМІНИ В СКЛАДІ АНГЛІЙСЬКОГО УРЯДУ. — ПРИЗНАЧЕНО НОВОГО МІНІСТРА ДЕРЖАВНОЇ ОБОРОНИ

Лондон. — Новим міністром державної оборони став в англійському уряді Гаролд Мекміллян, що його ім'я називано, як можливого кандидата на наступника міністра закордонних справ Ідена. Крім цього переведено ще 23 інші персональні зміни. Найбільш характеристичною ознакою тих змін — „відмолодження" англійського кабінету, бо сім нових міністрів мають навіть нижче 41 року, а пересічний вік уступаючих міністрів — 61 рік. З інших найповажніших змін є призначення лордом - канцлером — сера Давіда Файфа. Син колишнього англійського прем'єра з часу першої світової війни, Ґвайлім Льойд Джордж, став секретарем внутрішніх справ, а Селвін Ллойд, теперішній представник Англії в Об'єднаних Націях, став міністром постачання. Державний підсекретар в міністерстві закордонних справ Антоні Наттінґ, який тепер перебуває в Каїро на переговорах про остаточний текст англо - єгипетського порозуміння в справі Суезу, дістав титул державного міністра. Найважніше значення цієї реконструкції англійського кабінету — як зазначає в своїх коментарях лондонська преса — полягає в тому, що, мовляв, Винстон Черчил зазначив цими змінами своє бажання залишитись ще якийсь час на становищі прем'єра. Він кінчає 30 листопада ц. р. 80 років і тому всі сподівалися, що він в тому дні відійде від активної участи в державних справах. Тому, що Антоні Іден залишився міністром закордонних справ, то це — на думку лондонської преси — вказує на його бажання або затримати в своїх руках те становище також на випадок, коли б він став прем'єром на місце Черчила, або вибрати тоді на свого наступника когось з-поміж своїх теперішніх найближчих співробітників. Призначення Мекміллyна міністром державної оборони на місце Ірла Александра, який відійшов у стан спочинку, пояснюють собі прив'язуванням надалі надзвичайно великої ваги до цього становища, бо Мекмілляна вважають одною із найчільніших постатей серед англійських консерватистів.

Ірляндські терористи напали на англійські військові бараки

Белфост. — 26 важко озброєних і замаскованих членів підпільно - націоналістичної організації, що зветься Ірляндська Республіканська Армія, напали на бараки англійських військ біля містечка Ом в Північній Ірляндії, при чому вив'язалась стрілянина, у висліді якої ранено 5 англійських вояків і мабуть 6 напасників. Ірляндська Республіканська Армія бореться проти існуючого поділу Ірляндії на Північну й Південну, при чому Північна залишається в складі Британської Імперії. Останній побідний рейд відбувся в червні ц. р. на англійські військові бараки-касарні в іншій околиці. Тоді революціонерам вдалося захопити багато зброї.

Італія рішила розбудувати Трієст

Рим — Італійський уряд рішив призначити $67,000,000 на розбудову Трієсту, щоб великими будівельними роботами, створенням нових промислових закладів і розбудовою порту зліквідувати в Трієсті безробіття і піднести добробут населення. Конкретно мається на увазі збудувати новий т. зв. сухий док в пристані, нову автостраду, додаткову залізничну лінію, нові школи й церкви, поширити університетський будинок і зелектрифікувати різні заклади. Рішено дати відразу докам в Трієсті замовлення на будову 11,000-тонновоґо пасажирського й 5,000-тоннового вантажного кораблів та скеровувати до Трієсту корабельний рух, протеґований меншими оплатами. Всі ці інвестиції переведеться з політичних причин, щоб населення Трієсту було вдоволене з прилучення Трієсту до Італії і щоб запевнити утримання коло 2,000 італійців, які впродовж цих кількох днів вже переїхали з юґославської зони „В" до італійської зони „А".

Тіто застерігає собі „середню лінію" між Заходом і Сходом

Беоґрад. — Маршал Тіто заявив у пресовому інтерв'ю, що порозуміння з Італією щодо Трієсту не вплине на юґославську політику, яка не обмежується тільки до взаємин із Заходом, але „не виключає розвитку добрих зв'язків також з іншими державами на базі взаємної користи." Водночас Тіто заперечив, наче б Юґославія „верталася до Москви", бо, мовляв, „ми не є перебіжчиками". Тіто признав, що це добра ідея, щоб між італійськими і юґославськими державними діячами прийшло до безпосередньої зустрічі „на найвищому рівні", але, мовляв, не треба поспішати до такої конференції. Ця заява Тіта — як зазначують чужинецькі кореспонденти у своїх коментарях — стоїть у зв'язку з плітками, що постали з приводу недавньої довгої розмови Тіта з совєтським амбасадором.

В СВІТІ

● **В комуністичній Болгарії** розстрілювали всіх грецьких старшин, що діставались в полон під час грецької громадянської війни, — стверджують греки-поворотці з болгарського полону. У групі 27-ох колишніх грецьких вояків, що їх щойно тепер звільнили болгари, нема ні одного старшини.

● **2,000 еспанських монархістів** у Портуґалії відвідали претендента на еспанський престіл Дон Хуана Бурбона, чи пак його доньку Марію, з нагоди її 18-річчя. Вони живуть в містечку Есторіль на вигнанні. Син Дон Хуана вчиться в школі в Еспанії і ген. Франко, як кажуть, погоджується, щоб він став королем Еспанії після його смерти.

● **Генерал Дулітл,** колишній близький співробітник генерала Айзенгавера на північноафриканському і західньоевропейському фронтах, що є тепер у нечинному стані, побував минулого місяця в Західній Німеччині у таємній місії від през. Айзенгавера — перевірити діяльність американської Центральної Розвідчої Аґенції і можливості зменшення її персонального складу.

● **Іствам Ковач,** перший секретар мадярської комуністичної партії, признав у партійному органі „Сабат Неп", що багато комуністів на Мадярщині потерпіли несправедливо, впавши жертвою безпідставних арештувань й інквізиторських слідчих метод таємної комуністичної поліції. Масові політичні „чистки" серед мадярських комуністів у р.р. 1947-51 були, заявив він, „великою помилкою". Чи сам Іствам Ковач не впаде також жертвою „помилки" — він змовчав.

● **У Москві,** в британській амбасаді, відбувся в останній четвер великий бенкет на честь англійських парляментаристів-прогулянківців. Між присутніми був Молотов і цілий ряд інших найвищих совєтських достойників. Випито масу совєтської водки і шотляндської віскі.

СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES.	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	One year	$10.00
На три місяці	2.75	Six months	5.25
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	6.50	Six Months	6.50
На три місяці	3.50	Three months	3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

СВІДКИ ЗЛОЧИНІВ МОСКВИ

Минулого тижня відбувалися в Ню Йорку переслухання Конґресової підкомісії для розсліду шляхів і метод совєтської аґресії та народовбивства. Нюйоркські переслухання — це тільки частина праці цієї підкомісії. Проте ті, що прислухувались зізнанням, мали добру нагоду переконатись, яке надзвичайно важливе завдання стоїть перед комісією і як вона з цього вив'язується.

Прислухаючись зізнанням свідків-очевидців, що походять з тих різних націй, які по розвалі царської Росії почали будувати своє вільне й незалежне державне життя, можна ствердити, що комісія старалась здобути від них правду, як саме неросійські народи опинилися знов під Росією, тим разом червоною. Дехто міг би сказати, що ці речі загальновідомі; все це списане в газетах, книжках, чи в меморіялах, висиланих представниками тих націй до закордонних міністерств різних демократій, в тому числі й З'єдинених Держав. Все це правда. Але тут маємо до діла з живими свідками кремлівських злочинів, включно з народовбивством. Переслухання веде Конґресова підкомісія не тільки на те, щоб вислухати зізнання, але й щоб зробити з них певні висновки. На те вона й вибрана і на таку ціль призначив Конґрес фонди. Які ті висновки будуть, покищо не знаємо. Проте ми мали нагоду почути наприкінці переслухань в Ню Йорку заяву конґресмена Фіґена, в якій він дякував свідкам-очевидцям, які своїми зізнаннями доказали, що першими жертвами комуно-московської аґресії та тиранії були неросійські народи СССР, як українці, білоруси, грузини, вірмени, азербайджанці, кавказці, козаки, туркестанці, ідель-уральці, що по розвалі царської Росії потворили свої незалежні, демократичні республіки. Проти них пішла червона Москва війною, навіть без її виповідження, вживаючи, крім грубої сили, ще й комуністичної інфільтрації, підступу та провокації.

Дуже цікаві були, наприклад, зізнання Русі Назара з Туркестану про переслідування магометанської віри у Совєтах, яка ніяк не може погодитись з комунізмом, як і християнська релігія. Махмуд Максуд Бек, професор університету з Ташкенту, описуючи спричинений Москвою штучний голод в Туркестані, від якого згинуло коло двох мільйонів людей, виразно підкреслив, що цей голод постав у такий самий спосіб і мав такий самий політичний підклад, як це було з голодом в Україні. Українські свідки мали багато нагод висвітлити докладно різні фази поневолення і гноблення України Москвою та безперервну боротьбу з нею, що триває по нинішній день. Очевидці описали, як постала Українська Народна Республіка та як почався проти неї аґресивний похід червоного „Джінґіс хана", як висловився конґресмен Фіґен, слухаючи зворушливі зізнання проф. Якова Зозулі, колишнього члена Української Центральної Ради. Особливе враження зробили запити конґресмена Фіґена, звернені до архиєпископа Мстислава з Української Православної Церкви в ЗДА, а потім до українського католицького священика, о. Пилипця Володимира, щодо вияснення, чому саме Москва так нищила Українську Православну і Українську Католицьку Церкви. Відповіді на це справили найтяжче враження.

Та як багато українських свідків не було б, тут, чи деінде, всього матеріялу не вичерпають і всієї трагедії українського народу під Совєтами не переповідять. Але є добра нагода доповнити ще ці зізнання різного роду документами, брошурами, статтями та книжками. Все це повинно бути використане. З тих усіх зізнань буде величезна книга тільки про саме мучеництво українського народу, а разом з подібними матеріялами інших неросійських народів це буде страшне обвинувачення Москви в її імперіялізмі й аґресивності та в таких страшних злочинах, як народовбивство. Це буде матеріял для нового Нюрнберґу, який то процес повинен відбутись. Тому, якщо це тільки можливе, добре було б увесь досі складений нами матеріял перевірити й доповнити тим, що ще бракує. Бо другої такої нагоди вже більше не буде. Це повинно бути тепер одним з найголовніших наших завдань.

ГЛУМ НАД РОЗЗБРОЄННЯМ

10-го січня 1920 року з великою парадою почала діяти у Женеві Ліґа Націй і в тому самому році почала радити її комісія в справах роззброєння. Упродовж 13 років вона відбула кількасот засідань, пленарних і своїх підкомісій. Виголошено тисячі промов і списано томища паперу. Все крутилося довкола принципової постанови, включеної у Версальський договір і в статут Ліґи Націй про загальне роззброєння, як підставу тривкого миру. На цій основі переможена в першій світовій війні Німеччина домагалася: хай або переможці, так звані Велика й Мала Антанти, роззброяться до стану післяверсальської Німеччини, або Німеччині дозволять дозброїтися. Переливання з пустого в порожнє тривало до 14 жовтня 1933 року: в той день Німеччина, покликаючись на злу волю версальських переможців, що мали вирішний голос у Лізі Націй, і на безплідність усіх розмов на тему роззброєння, виступила з Комісії в справах роззброєння та з самої Ліґи Націй і проголосила своє суверенне право зброїтись „для власної безпеки". Це була перша заповідь того розвитку нацистського мілітаризму, який із 100-тисячної, дозволеної Версальським договором Райхсвери, довів до маршуючих на Польщу в дні 1 вересня 1939 року 35 змоторизованих дивізій, силою поверх пів мільйона вояків, плюс 10 дивізій на західньому фронті плюс резерви і місцеві гарнізони.

Те, що тепер відбувається на терені Об'єднаних Націй, живо пригадує неповажну забаву з терену Ліґи Націй. Від літа 1945 року, коли ЗДА і за її прикладом Франція й Англія тотально здемобілізувались, існує в світі яскрава диспропорція поміж збройним станом совєтського бльоку і західнього світу. „Підтягання" західніх збройних сил до стану совєтських сил почалося насправді щойно від: а) закону про об'єднання збройних сил в ЗДА й призначення першого секретаря оборони 26 липня 1947 року; б) Брюссельського пакту 5-ох західніх держав з 17 березня 1948 року і в) Північно-атлантійського Пакту з 18 березня 1949 року. Захід може не подумав би про своє озброєння, коли б большевики не вчинили були три явно провокаційні й алярмуючі виступи: а) комуністичну революцію в Греції 1946 року з активною допомогою збоку всіх балканських, опанованих комуністами, країн, що мала на меті всадовити СССР над Йонійським морем з доступом на Близький Схід і над Чорноморські протоки, б) відновлення 5 жовтня 1947 року Комінформу на місце ніби розв'язаного в 1943 році Комінтерну і в) переведення 7 червня 1947 року перевороту в Чехословаччині. Майже паралельно з дозброюванням Заходу йшли в 2-ій комісії Об'єднаних Націй в справах роззброєння і поза нею конференції, наради й дискусії про роззброєння.

Після повної невдачі одної з таких міжнародних конференцій, Паризької конференції з 10 грудня 1951 року, останнім великом етапом була Лондонська конференція з 11 червня 1954 р. У всіх тих і інших нарадах, ведених з благословенства Об'єднаних Націй, справа крутилася довкола совєтської вимоги проголосити генеральну заборону „зброї для масового винищування", а в усіх інших родах зброї — автоматично зредукувати їх на одну третину. Захід засадно відкидав ці, на око дуже гарні, пропозиції, виказуючи їхню повну нереальність, коли Совєти відкидали: а) право контролі органами Об'єднаних Націй і б) право притягати до відповідальности за переступлення устійнених меж зброєння чи невиконання доручень ОН. Так справа стояла до 30 вересня цього року, коли несподівано Андрей Вишинський прийняв англо-французький проєкт Лондонської конференції з червня ц. р., той самий проєкт про пов'язання роззброєння з контролею, що його тоді Малік з місця відкинув. Виступ Вишинського викликав серед наївних людців зітхання полегші: нарешті, мовляв, Совєти дійсно рішилися на „співіснування" з Заходом і доказують цю свою „добру волю" бажанням дійсно обеззброїтись!

Не треба було довго ждати. Бо лише несповна два тижні, як ті райдужні сподівання розвіялись немов дим. „Меншовицький адвокат", як Вишинського погірдливо назвав був Молотов, — солодко всміхаючись і запевняючи, що Москва „направду" хоче порозуміння в справі обеззброєння, не залишив на Об'єднаній Політичній Раді і Раді Безпеки ОН сумнівів, що вишинська „уступка" є тільки формальною, бо по суті Москва обставляє свою „згоду" такими застереженнями, які все роззброєння унеможливлюють і всю балачку про роззброєння зводять на посміховище. А саме: СССР годиться на „контролю" зброєння, але 1) з обмеженим правом вгляду в крайові джерела воєнних сировин і заклади продукції і 2) з правом тільки Ради Безпеки вирішувати всі спірні справи про переступлювання межі зброєння, себто з правом Совєтів кожну таку справу відразу спаралізувати своїм „вето".

Члени Об'єднаних Націй розпучливо стараються бодай „зберегти обличчя". До цієї категорії належить внесок представника Канади, щоб комісія 5-ох („великої чвірки" і Канади) детально розглянула всі можливості „зговорення" і щоб Комісія ОН для справ обеззброєння прийшла перед Генеральну Асамблею з своїм звідомленням найдалі до 15 листопада, — як також внесок Австралії, щоб списано всі ті точки, в яких західні держави і Совєти погоджуються, і ті, в яких не погоджуються. Все це, очевидно, збільшує лише кількість виголошених промов і записаного паперу.

Істотою речі залишається те, що обеззброєння в теперішньому часі хронічного міжнародного напруження, викликаного постійним змаганням Москви до панування над світом, — є абсурдом. Ані Москва з комуністичним Китаєм не хочуть обеззброїтись, ані Захід не може це зробити. Навпаки, озброєння поступає в усіх країнах вперед: в НАТО, в Пакістані, в Сіямі, в Південному В'єтнамі, в Південній Кореї, в Японії, — скрізь у вільному світі, загроженому комунізмом, бо комунізм далі збροїться й одверто при кожній нагоді чваниться новим зростом своєї сили. В цій ситуації озброєння Західньої Німеччини приходить, як цілком логічна неминучість. Розуміючи, що це буде зворотна точка в совєтській історичній кар'єрі, Москва намагається всіми засобами до німецького озброєння не допустити, — між іншим також арґументом про процес загального обеззброєння. Остання „зміна" становища СССР у відношенні до проблеми роззброєння є, очевидно, нічим більше, як тільки пропаґандивним трюком. Він є тільки ще одним глумом над ідеєю роззброєння.

РОСІЙСЬКІ „СОЛІДАРИСТИ"

Серед російських еміґраційних політичних угруповань чи не найбільш спритним і галасливим є так званий НТС — Національно-Трудовий Союз, члени якого називають себе „солідаристами". Назва ця походить від слова „солідаризм" — системи „національно-трудового укладу", яку „теоретики" НТС випрацювали, щоб нею ущасливити в майбутньому визволену від большевиків „єдину й неподільну" Росію. Звичайно, для „національних меншин" у програмі солідаристів місця не знайшлося. Україна для них — Малоросія...

Ця партія старої російської еміґрації після приходу до влади Гітлера цілковито підпорядкувалась і пристосувалась до нового режиму і відповідно до нових обставин змінила свою програму. Відтоді самі ж російські політичні організації називають її фашистською.

Історія Національно-Трудового Союзу знає багато криз, що потрясали нею аж до самих основ. Одну з таких криз спричинило в кінці 20-х років викриття в її верхівці совєтських аґентів, які з Латвії висилали до Совєтського Союзу для нібито диверсійної й розвідчої роботи молодих членів НТС — „нац-мальчиков", дітей старих еміґрантів. Усіх цих перекинутих через кордон ГПУ негайно виловлювало і розстрілювало — бо ж про перехід ними кордону заздалегідь повідомляли совєтські аґенти, що розпаношилися на керівних постах організації. Проводові НТС забрало багато часу й коштувало великих старань, щоб бодай сяк-так реабілітувати себе від закидів того характеру, що, мовляв, уся організація „солідаристів" є на службі ГПУ. Ще й нині в Арґентині, в одній з центральних громадських російських організацій, перебуває бувший член проводу НТС, якому приписують трагічну загибель „нац-мальчиков", висиланих до Совєтського Союзу для підготови „солідаристичної революції".

Другу поважну кризу викликала в НТС вже до останній війні близька співпраця його проводу з гітлерівською політичною поліцією. Тоді ж постала голосна справа „зникнення" з Юґославії одного з визначних членів НТС, що, як твердить опозиція в цій організації, — втік після капітуляції Німеччини до большевиків. А проте цю кризу НТС перейшов порівняно легко, на ходу, як то кажуть, перебудувавшись і розпустивши довкола цієї темної справи ще темнішу димову заслону.

Справа Мюллера-Хоружного, бувшого совєтського старшини і одного з провідних членів НТС, викритого як совєтський шпигун, спричинила ще одну кризу, що не минулася й досі. Стверджено, що Мюллер підготовляв у спеціяльній школі в Західній Німеччині аґентів для диверсійної діяльности в СССР і потім віддавав їх на смерть в руки МҐБ, коли вони опинялися по тому боці залізної заслони. Отже, давня практика провокації й шпигунства всередині НТС по десятках років повторилася в тій самій формі.

Надзвичайно загострило ситуацію в НТС також таємниче зникнення Трухновіча, чільного діяча цієї партії, з західнього Берліну, де він очолював бюро, що опікувалося втікачами з совєтської армії. Сталося це зовсім недавно, і справу зникнення Трушновіча зв'язують з черговою зрадою і провокацією в середовищі НТС.

Власне, у зв'язку з справами Мюллера-Хоружного, Трушновіча і іншими, широкому загалові невідомими, група „солідаристів" опублікувала недавно в російській пресі відкритого листа, в якому заявляє про свій вихід з НТС, як організації, пересяклої совєтською аґентурою.

Тепер в НТС є вже декілька опозиційних груп, одна з яких має навіть свій власний друкований орган „Вєхі". Викриваючи ідеологічну істоту тоталістичної НТС, опозиція обвинувачує його провід у тому, що він намагається „змонополізувати" антибольшевицьку боротьбу російської еміґрації і „підготовляє ідею створення в СССР другої влади через заміну Комуністичної партії Національно-Трудовим Союзом". Мовляв, усе по-старому, лише замість КПСС — НТС!

А проте, не зважаючи на всі кризи, НТС своєї діяльности не тільки не припиняє, а розгортає її з ще більшою активністю. Поповнивши своє членство новими еміґрантами і підпорядкувавши собі групу повоєнних утікачів з совєтської армії (Центральне Об'єднання Повоєнних Еміґрантів — ЦОПЕ), „солідаристи" заявляють, що лише вони репрезентують на еміґрації протисовєтський актив, якого „боїться Кремль" і єдино який спроможний повалити совєтський режим.

У своїй пресі („Посєв" — Гамбурґ, „Свобода" — Мюнхен) солідаристичні журналісти дають повну волю своїй буйній і викривленій фантазії. Вони розписують неймовірні „геройства" членів НТС, які, мовляв, створили в Совєтському Союзі широчезну сітку своїх осередків, просякли в совєтську окупаційну армію у Східній Німеччині і буквально засипають летючками сателітські країни, підбурюючи поневолені большевизмом народи до повстання проти влади. За повідомленнями „Посєву", солідаристська пропаґандивна література, поширювана серед підсовєтських народів, перевищує мільйонові наклади.

12-го вересня у Франкфурті в Німеччині відбувся черговий з'їзд НТС. У якій атмосфері цей з'їзд проходив і що на ньому говорено, розповідає російський журналіст В. Литвинський. Зрештою, все це нашого читача не цікавило б, якби не окремі виступи на цьому з'їзді, що їх бурхливими оплесками схвалювали присутні.

Що ж так зворушило членів НТС — організації, яка хоче валити комуністичну владу і запроваджувати натомість „національно-трудовий уклад"? Один з „ідеологів" солідаризму Р. Редліх закликав присутніх „розкрити обійми кожному чекістові, який переходить на нашу сторону". Свій заклик арґументував він так: „Якщо сьогод-

(Закінчення на стор. 4-ій)

Ярослав Курдидик

ДВІ ВЕЛИКІ ШПИГУНСЬКІ АФЕРИ

Шпигунська афера у Франції, в яку замішані секретар Ради Державної Безпеки Жан Мон, його секретар Жан Тюрпен та журналіст Андре Баран, який був посередником і передавав комуністам різні вістки з таємних засідань Ради Безпеки, вийшла поза межі Франції і починає прибирати міжнародного характеру. Якщо Баран прозраджував комуністам те, що ділялося на індокитайському фронті та інформував їх про тамошню стратегічну ситуацію — то це, так би мовити, внутрішній скандал Франції, заявляють міжнародні журналісти. Тут цікавіше те, що злого і в якій мірі зробив Баран далі...

Покищо слідство не виявило, чи комуністам передавано також вістки про те, як альянтське головне командування укладало та переводило свої стратегічні пляни на корейському театрі війни.

Сьогодні вже відомо, що Роджер Лябрус, який займав високе становище в секретаріяті міністерства оборони під час корейської війни, заявив, що він передавав комуністичному аґентові, Баранові військові засекречені звіти. Лябрус міг їх отримувати під час корейської війни з двох джерел: 1) від зв'язкових французьких старшин, які були у вищому дорадчому міжальянтському штабі для корейських дій, що був у Вашинґтоні і 2) від команданта французьких воєнних з'єднань, які боролися спільно з американцями та іншими членами ОН у Кореї.

Ось, наприклад, від цього останнього міг отримати Баран повідомлення, яке наспіло до Парижу — коли то головнокомандувач ген. МекАртур вирішив розпочати офензиву з тим, щоб здержатися на ріці Ялу. Після передання такої інформації, яка розкривала час та місце плянованого десанту, офензива не могла вже заскочити комуністів і бути для них несподіванкою. Таке повідомлення дало змогу червоному Китаєві перегрупувати свої воєнні сили, відповідно приготовитися і повнотою включитися у корейську війну. Далі висувається ще одна можливість — чи тією самою дорогою не отримували Совєти всіх даних, включно до подробиць про те, як у головному командуванні НАТО розпляновувано оборону? Є побоювання, чи всі стратегічні плянування не допомогли й не послужили большевикам за правзір у виробленні свого „контрпляну", а тим самим у зведенні на нівець всієї офензивної й дефензивної мережі скоординованого генерального штабу НАТО? Якщо цей здогад мав би стати дійсністю — то це, як заявляють західні воєнні фахівці — дорівнювало б найбільшій поразці, якої альянти зазнали в Европі від большевиків.

У зв'язку із шпигунською аферою у Франції преса пригадала про подібну комуністичну шпигунську аферу в Японії, яку хоч і розшифровують вже досить довго, все ще не вдалося дістатися до її коріння і повністю зліквідувати. Це широко відома афера одного із чільних японських комуністів Кассао, якого порівнюють з найбільшою колись шпигункою в Европі Мата Гарі.

Справа виглядала так: В недоступних проваллях гір Нікко большевикам, при допомозі японських комуністів, вдалося влаштувати зімпровізоване невелике летовище, куди причалювали большевицькі малі літаки. На згаданому летовищі було добре замасковане сиґналізаційне устаткування, радіовисильня, що працювала за надкороткохвильним ключем. Через цю висильню передавано кожного дня звідомлення не лише про рухи американських військ, але навіть про те, скільки та якого вантажу прибувало на пароплавах з Америки. Окрім таких повідомлень, доставлювано знімки військових об'єктів, летовищ і військових кораблів. Увесь цей матеріял забирали, за відповідно умовленими знаками, совєтські літаки, а щоб відвернути належну увагу, коли вони причалюють, то звичайно рівночасно з таким літаком пролітали понад цим „законспірованим летовищем" інші літаки.

Одної ночі американські транспортові машини привезли цілий курінь парашутистів і скинули їх над місцем, де було це летовище. У висліді переведеної акції затримано трьох совєтських розвідчих старшин та захоплено велику кількість приготованого для передачі шпигунського матеріялу. Незабаром вдалося розконспірувати та зліквідувати знаменито зорганізовану шпугунську мережу. Як тепер виявляється, ця шпигунська сітка охоплювала не лише територію Японії, але сягала також Філіппін та обширу Тихого Океану. Та найцікавішою була заява самого Кассао, який твердив, що на Заході — в Европі та ЗДА — є ще дуже багато совєтських шпигунів, які й надалі займають різні часто досить високі, державні пости.

Кажуть, що причиною переходу Растворова на сторону Заходу була якраз шпигунська афера Кассао. Коли цілу цю аферу здемасковано, Растворова викликали до Москви для звіту. Растворов знає, що значить виклик до Москви і чим він звичайно у таких справах кінчиться. Щоб врятувати свою голову, він вирішив вибрати „менше зло", тобто перейти на сторону Заходу й попросити азилю. Зізнання Растворова скомпромітували з черги багатьох японців, що займали різні державні пости, а в дійсності були звичайними комуністичними продажними шкурами.

В. Гайдарівський

НЕПРОШЕНИЙ ГІСТЬ

(Оповідання)

(13)

— Я? Жорстокий? — спокійно спитав Віктор. — Помиляєшся! Якби я був жорстокий, то повинен би заявити кому слід про свого дядька. А я цього не зробив.

Підхопився з ослону й Іван. Він пошепки, ледве чутно спитав.

— А може зробив?

— Ні, ні, — сміючись, сказав Віктор. — Я ж фактів не мав. А заява без фактів нічого не варта.

— А якби мав?

— Тоді подивився б, що робити.

Іван був певний, що доніс куди слід не хто інший, як тільки Віктор, і вхопився двома руками за гілку, щоб не затопити братові ляпаса. Почав накрапати дощ, краплі, б'ючись об листя, дзвеніли, мов металеві. Загудів паротяг так гучно, ніби підкотився нечутно під самі ворота. Хтось поспішно йшов по вулиці, чулося три ритмічні кроки, ніби людина була тринога.

— Оце вже й дощ, — лагідно мовив Віктор. — То підемо спати. Мені рано на роботу. Ще завтра набалакаємось.

— На жаль, ми вже не побачимось, — сказав Іван. — Завтра о другій дня я їду.

— Та що ти, Іване! Так швидко? Хоча б на день залишився, — намовляв Віктор, але з такою байдужністю, що Іван зайвий раз переконався в слушності свого рішення.

Віктор довів Івана до батькової кімнати, попрощались, потиснули взаємно руки, Віктор пообіцяв написати, як стоятимуть справи з підшукуванням нареченої, просив Івана не цуратись, частіше листуватись, обмінялися люб'язностями — і на тому розійшлись.

Спекавшись брата, Іван полегшено зітхнув.

Він похапливо роздягнувся, покидав одежу жужмом на підлогу, погасив світло й укутався ковдрою з головою, ніби ховаючись від усього того, що залишилось по той бік укривала.

***

Ніч, здавалось ,не мине ніколи.

У віконниці дряпався гострими пазурами дощ, набридливо й настирливо, як кіт, що нашкодив і втік, а тепер, після довгого блукання по чужих задвірках ,повернувся голодний, змерзлий і проситься, щоб його пустили до хати. Інколи чути було скреґіт трамвайних колес об рейки, інколи вимогливо трубіло авто, шуміли на вулиці тополі. Найкраща нагода, щоб спати. Але Іванові не спалось. Він думав, і думки його були злі, як оси ,що літали навколо їхнього зруйнованого гнізда. Думки його були сумні, як квиління пташки, що прилетіла з хробачком у дзьобику й побачила порожнє гніздо — якийсь хижак позабирав її дітей. Думки його були схожі на хмари пізньої осени — драглисті, безладні, нудні й поквапливі, що сунули, одна одну випереджаючи, кудись в далечінь, в безвість.

Іван осуджував свого брата, докоряв йому, сварив його, але і в осуді, і докорах, і картанні його відчувався жаль і співчуття ,як жаліють і співчувають людині, що через свою необережність зазнала непоправного нещастя. У певних умовах Віктор міг би бути добрим майстром, добрим чоловіком своєї дружини, добрим батьком своїм дітям, поважав би себе, шанував би інших, набирався б життєвої мудрости, навчився б об'єктивно дивитися на життя, розумів би, що таке зло ,а що добро, що корисне, а що шкідливе, де кінчається людське, а де починається Богове, що можна робити, а чого не можна, і тоді б він із огидою і жахом дивився б на ту людину, яка наважилася б із спокійною совістю виправдувати загибель мільйонів трудівників ,або яка принесла в жертву своєму божеству рідного дядька. Так, Прокопа Прокоповича зрадив Віктор. Він руки свої закривавив рідною кров'ю.

— „Що вони зробили з людиною, що зробили!" — думаючи про брата, кидався, мов хворий, у ліжку Іван.

А дощ дряпався у віконниці щораз настирливіше.

Старі Федоренки жили для своїх дітей. Навчали дітей тільки гарного, нічого поганого й самі не робили. Іван згадав, як він, ще хлопчиком бувши, якось повертався з батьком додому з церкви й побачив на хіднику новеньку копійку, що сяла проти сонця, як золота. Він шарпнувся, хотів підняти привабливу монету, але батько нагнутись не дав. Мовчки витягнув з кишені п'ятака й поклав на Іванову долоню. А тоді сказав: „Тобі грошей треба? Бери. Це наші. Учись, синку, поважати себе. На чуже не зазіхай, а своє шануй. Чуже добро користи не принесе. Як виростеш і захочеш щось мати, то раніше — зароби. Жебраки, нещасні люди, кланяються таким же, як і вони, людям, за копійку. Але жебраки заробити не можуть. Злидні примушують схиляти голову. Жебракам можна просити. Але кланятися нам гріх і сором. А якби ти підняв копійку чужу, то ти б раніше їй вклонився. Чи не смішно, га? Копійці кланятись!" — Батько так засміявся радісно, ніби й дійсно, якби він не стримав, то Іван зробив би щось погане, піднявши монету. Але ніколи вже Іван чужого взяти б не зміг.

— „А як же виховуватиме Віктор свого Карасика? — думав Іван. — Якщо Віктор міг зрадити дядька, то синок не завагається відправити до білих ведмедів у гості свого батька".

І на цю зловіщу думку Іван навіть посміхнувся. Та уявивши табір, де люди позбавлені всього людського, де люди втрачають усе, навіть бажання жити, уявивши кістяки, обтягнені жовтою шкірою і обмотані ганчір'ям, Іван злякано почав відганяти від себе страхітливу з'яву. Ні, він не може бажати братові такого лиха. І почав вишукувати все, що могло в якійсь мірі його виправдати. Віктор ще не все своє гарне втратив. З якою чутливістю він розповідав про голодний час. А яке тепло відчувалось у його словах, коли казав про останню батькову волю. Або про братів і сестер. То не Віктор мовив, то душа його промовляла, закута в клітку, мов зозуля прокувала звідти.

Але Іван знав, що і осуди і виправдування його поверхневі, все ж брата він не зрозумів, як не зрозумів, та й не хотів, зрозуміти його Віктор, і ліпше взагалі не морочити собі голови, а добре виспатись, та й повернутись до своїх Прилук.

А сон не приходив і здавалось, що голова йому розпукла, зробилась великою, як камера, а біля тієї камери повільно ходить вартовий і чути його кроки, чути, як брязкотять підкови його чобіт. Потім почало Іванові здаватися, що ніби хтось ходить на горищі. І згадка про горище відігнала думки його. Колись там він переховував свої колекції, зібрані за дитячого віку, — засушені метелики, камінці, листя, папірці з цукерок, а пізніше, в дні революції летючки, відозви, заклики, оголошення, накази і навіть брошури й газети ,надруковані на синьому й жовтому папері. Всі свої колекції Іван дбайливо запаковував, обв'язував шнурками й вішав на бантинах. Чи висять його пакунки й досі? Цікаво б подивитися на свою дитячу пристрасть. А серед літератури з революційних часів, мабуть, є щось і вартісне, таке, що місце б йому в музею, а не на горищі. Ранком Іван перевірить. Як воно все виглядатиме з віддалі вісімнадцяти років?

ДОПОМОЖІТЬ „СВОБОДІ" ДОПОМОГТИ НАШОМУ НАРОДОВІ ТА ЙОГО ЗМАГАННЯМ! ПЕРЕШЛІТЬ НЕГАЙНО СВОЮ ДОБРОВІЛЬНУ ДОПЛАТУ ДО ПЕРЕДПЛАТИ ТА СВОЮ ПОЖЕРТВУ НА ЇЇ ПРЕСОВИЙ ФОНД!

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Північна Дакота

Конвенція Стейтової Філії УККА

Про цю конвенцію вже були вістки в „Свободі", але вона своїм значенням заслуговує на те, щоб про неї поінформувати ще докладніше.

Від довшого часу йшли приготування, щоби відбути загальні збори Стейтової Філії УККА, згл. з'їзд делеґатів від поодиноких громад, парафій і організацій. Це завсіди в умовинах півн. Дакоти натрапляє на великі труднощі, бо укр. громади віддалені від себе на 100-200 миль.

Тому д-р Антін Жуковський і Степан Глебічук зробили багато поїздок, щоби це належно підготовити. Всю працю на місці переняв на себе місцевий Відділ УККА в Белфілд з пп. Миколою Прокопом й Іваном Шипковським на чолі. Панство Катерина і Василь Мельники, разом з жіноцтвом з Белфілду і околиці занялися урядженням бенкету.

Управа Стейтової Філії УККА запланувала та організаційно підготовила Конвенцію дуже вміло. Кладучи собі за ціль, що цей з'їзд не тільки має поглибити свідомість наших, але в першу чергу має служити як інформаційно - пропаґандивний засіб для української справи.

З'їзд назначено на 19 вересня 1954 р. Вже на два тижні перед з'їздом появляються, статейка замітки і оголошення про з'їзд в американській щоденній і тижневій пресі. На тиждень перед з'їздом кілька амер. часописів принесло статтю про УККА і про приїзд проф. Романа Смаль-Стоцького, як експерта в східньо-европейських справах.

На два дні перед з'їздом прилетів літаком до Півн. Дакоти голова Американськго Відділу НТШ, член Політичної Ради УКК, професор Маркетського Університету д-р Роман Смаль-Стоцький. Вже того самого дня т. є. 17 вересня зорганізовано для нього інтерв'ю в радіо і телевізії. — В інтерв'ю вияснив проф. Стоцький географічне положення України, її відрубність від Московщини і вказав як прийшло до поневолення Москвою інших народів. Виказав фактами, що співжиття між російським комунізмом і західнім світом є неможливе, бо Москва стремить до опанування світу. Інтерв'ю, як в радіо і в телевізії, було ведене амер. мовою під час вечірніх вістей з найбільшої радіо-станції столиці стейту Бісмарк, Н. Д., тому слухало його велике число слухачів.

В суботу 18 вересня від 5:30 до 6:00 вечером відбулася півгодинна українська програма: по відіграню української пісні, спікер представив, що ця програма відбувається з нагоди Стейтової Конвенції УККА, а потім представив д-ра Антона Жуковського, як голову філії УККА, який виступив з короткою промовою в англійській мові про цілі і завдання УККА. Опісля спікер попросив до мікрофону д-ра Романа Смаль-Стоцького і представив його як представника Централі У. К. К. А., б. амбасадора уряду УНР в Берліні і Лондоні, б. заст. прем'єра і міністра закордонних справ УНР на вигнанні, а тепер голова А. В. НТШ і професора Маркетського університету в Мілвокі, Виск.

Проф. Смаль-Стоцький мав 20-хвилинний доклад про Україну в боротьбі з російським імперіялізмом, а тепер з комунізмом, як загрозою для вільного світу.

Інтерв'ю і промови, які були виголошені в амер. мові, були рекламовані наперед, через радія, амер. пресу і окремо друкувалися листівками. — Ці радіоавдиції є трансмітовані через Дікінсон і Мінот, так, що це покриває весь стейт.

По такій підготовці, з'їзд делеґатів почався в місті Белфілд Службою Божою в укр.-катол. церкві о год 9-й рано, а вже о год. 11-й міська оркестра вітала делеґатів під „Меморіял Гол". По відіграню кількох пісень уформувався похід з учасників з'їзду і під проводом оркестри, з українським і американським пропорами, перейшли вулицями міста. — В поході ми бачили в перших рядах проф. Смаль-Стоцькго, конґресмена Юшер І. Бурдіка, який спеціяльно приїхав з Вашинґтону, щоби бути на нашій конвенції, д-ра А. Жуковського, голову стейтової філії УККА, професора психіятрії і знаного громадського діяча д-ра Михайла Міщенка, мейора міста Белфілд Франка Кордонового, Миколу Прокопа, голову місцевого Відділу УККА, д-ра Богдана Гординськго, Івана Шипковського, Григорія Клима, голову Відділу УККА з Горгам, п. Василя Мельника, скарбника філії і ін.

Точно о год. 12 голова місцевого Відділу УККА в Белфілд, п. Микола Прокоп, відкрив конвенцію та привітав делеґатів і визначних гостей, яких ніколи передтим не гостив у себе Белфілд. Місцевий парох о. Іван Забава відчитав молитву перед бенкетом. Після того привітали конвенцію мейор міста п. Франк Кордоновий — американець українського походження, — та довший привіт - промову виголосив конґресмен Ушер Л. Бурдік. У своїй промові він вказав, що українці найкраще розуміють суть комунізму і всі повинні вчитися від них, як з ним боротися. Він високо оцінив працю УККА для добра Америки.

Письменні привіти прислали губернатор стейту Півн. Дакоти Гон. Норман Брунсдейл і конґресмен Гон. Отто Круґер.

Одиноку промову в часі бенкету в українській мові виголосив голова Стейтової Філії д-р Антін Жуковський, в якій з'ясував осяги праці так в стейті півн. Дакоти, як також загально - української справи за останні два роки.

„Я чув найбільш потрібну промову за моїх 20 літ в Конґресі" — схарактеризував Ушер Бурдік доклад чергового промовця в часі бенкету, проф. Романа Смаль-Стоцького, який в приступний і ядерний спосіб представив комуністичну систему поневолення і цілу національну проблему СССР, та український резистанс, який можна було зломити тільки штучно викликаним голодом мільйонів населення України.

Після бенкету голова стейтової філії УККА д-р Антін Жуковський відкрив формально загальні збори Стейтової Філії на Північну Дакоту, та ствердив приявність 180 делеґатів і 25 гостей. Делеґати були від слідуючих місцевостей північної Дакоти: Віч, Белфілд, Бісмарк, Дікінсон, Дрейк, Горгем, Фейрфілд, Фрайбурґ, Джеймставн, Кіл, Кільдер, Стіл, Вілтон і ін., а тим самим збори є правосильні переводити всі ухвали.

Рівночасно запропонував зборам вибрати президію, до якої ввійшли: д-р Богдан Гординський, предсідник, п. Євдокія Міщенко, секретар, та пп. Григорій Клим і Микола Солоджук як члени.

По ствердженню важности з'їзду і відчитанню протоколу з останніх зборів, голова філії д-р А. Жуковський і касир філії п. Василь Мельник зложили звіт з діяльности Екзекутиви філії УККА за два роки, — з яких виходило недвозначно, що проведено кольосальну роботу, так серед своїх, як також серед амер. суспільности і офіційних чинників. Уфондовано ряд бібліотек про Україну, було кілька радіо-авдицій, появилося багато статей, дописів і згадок про українські справи в щоденній і періодичній амер. пресі, а найважніше надано організаційну форму всему українському життю в північній Дакоті.

Після звітів і короткої дискусії проф. Михайло Міщенко, як голова виборчої згл. номінаційної Комісії, предложив зборам лісту кандидатів до Екзекутиви, Контрольної Комісії і Суду філії УККА на півн. Дакоту.

Нову Екзекутиву вибрано на два роки в такому складі:

Голова: д-р Антін Жуковський; м.-голова: Степан Ф. Глебічук; м. - голова: Микола М. Прокоп; м. - голова д-р Богдан Гординський; секретар Марія Кармазин; касир: Василь Мельник; Члени Екзекутиви: Євдокія Міщенко, Андрій Дрібненький, Франк Кордоновий (мейор), Іван Ктитор, Микола Лоґуш, Тасиль Савицький, Іван Шипковський, Петро Спричинатиk, Микола Солоджук. До Контрольної Комісії ввійшли: д-р Зенон Михайлюк, як голова; Яків Зікало і Грогорій Клим як члени. До Суду філії вибрано пп.: Петро Кордон, Павло Петрик і Петро Юрків.

Успіх конвенції стейтової філії УККА для української справи, як також і організаційний кольосальний. Присутність на зборах була така велика, як ніколи досі в історії Північної Дакоти. Рівнож ціла програма і бенкет був підготований дуже добре. За це треба дати признання Екзекутиві філії УККА, а в першу чергу д-рові Жуковському і п. Стефанові Глебічукові, а за підготовання на місці треба зложити подяку голові місцевого Відділу УККА п. Миколі Прокопові і секретареві Відділу п. Іванові Шипковському. На найбільше признання заслуговує наше жіноцтво з Белфілд і околиці, які жертвували не тільки свою працю, щоби бенкет випав якнайкраще, але також приносили жертви в харчах так, що малощо треба було докуповувати. Всім цим завідувала пані Катерина Мельник, яка приїхала до Белфілд, щоби припильнувати справи на місці на кілька днів на перед.

Треба також з признанням підкреслити, що люди тут добрі, тільки треба вміти з ними співпрацювати. На зборах висказано привітання українському Народові і його резистансові славній УПА. Збори вітають також УНРаду і Централю УККА.

Після конвенції зложили на цілі УККА слідуючі особи: по $10: д-р Богдан Гординський і д-р Антін Жуковський; по $5: Марія Бровар, Степан Глебічук Семен Єванюк, Прокоп Олійник, Микола Солоджук; по $3: Андрій Дрібненький, Дмитро Гаврилюк, Іван Ктитор; по $2: д-р Михайла Міщенко, Франко Кордоновий, Іванна Макарук, Анна Наминюк, Яків Галузяк; по $1.50: Александра Греґорий, Василь Мельник; по $1: Стефан Кордоновий, Дмитро Клим, Т Кушевський, Катерина Прокоп, Іван Хрущ, М. Лоґуш, Іван Томчук, Марія Макарук, І. Камінський, С. Ангелюк, Дм. Євонюк, о. В. Кармазин, Анна Глебічук, Микола Янів і Іван Шкорупей.

Шікаго, Ілл.

У 70-ті роковини українського жіночого руху.

В цьому році українське жіноцтво відзначує 70-ті роковини українського жіночого руху, зокрема основання першої жіночої організації в Станиславові, в 1884 році. — Правда, вже довгі роки перед тою датою — під впливом Західньої Европи — феміністичний рух знаходив свій відгук серед невеликого кола українських жінок, одначе щойно це перше організаційне об'єднання жінок для реалізації спільних цілей становить історичну дату в розвої українського жіночого руху.

Основницями були наші перші еманципантки з Наталею Кобринською у проводі, справжні бойовички за права для жінок. Вони проломлювали мур кількасотлітніх пересудів і назадництва, щоби впровадити жінок до суспільности як повноправні і повновартні одиниці.

Одною з основних цілей поставили собі наші жінки здобутття і поширення освіти серед найширших кіл жіноцтва, бо розуміли, що знання і освіта отворить перед жінками світ і уможливить їм добитися другого основного права: права на працю. Пропаґувала цей постулят головно друга з наших визначних еманципанток: Ольга Кобилянська, закликаючи жінок здобувати всіма силами освіту. Жінки в той час мусіли доповнювати свою освіту домашніми студіями — поки добилися доступу до вищих наукових заведень, — а тільки нечисленні одиниці мали змогу виїздити на студії за кордон.

Не легкою була дорога наших перших піонерок, бо навіть виконування якогонебудь звання було гострим виломом із прийнятих тоді звичаїв.

Хвиля першої світової війни приспішила незвичайно розвій жіночого руху. Разом з політичними змінами в цілій Европі прийшли теж нагальні зміни соціяльного і економічного характеру. Силою обставин отворилися для жінок великі можливості праці (бо треба було заповнити місця чоловіків), а повоєнні часи застають жінок вже при варстатах праці. Знову ж модерні законодавства признали жінкам в більшості країн повні політичні права.

Хоча український жіночий рух переняв був усі постуляти світового жіночого руху, проте різнився від нього тим, що від самого початку мав виразні познаки громадськости. „Воюючий фемінізм" не був самоціллю для українських жінок. Українське жіноцтво включувалося в наше громадське життя, здобуваючи собі поступово доступ до усіх ділянок, чинно співділало у поступі національного відродження, ділило долю свого народу у всіх його тяжких і радісних хвилинах.

В роки першої світової війни бачимо їх при опіці над полоненими, раненими; в рядах УСС; в часах відродження української державности на різних постах при будівництві молодої держави.

Повоєнні роки заставляють українських жінок до дальшої позитивної громадянської роботи: піднесення національного, культурного і економічного рівня українського жіноцтва, зокрема селянок, до широкої суспільно-харитативної праці.

Вислідом цього: Жива діяльність Союзу Українок, Жіночих Секцій Сільського Господаря, Марійських Дружин, Труду і жіночих секцій при усіх українських установах та товариствах. Розвій жіночої преси: „Українка", „Громадянка", „Наша Доля", „Жіноча Хата" і ін. Широкі ряди фахово освічених жінок: лікарок, дентисток, учительок і кооператорок. Перші адвокати. Талановиті одиниці в краснім письменстві та малярстві. Активна участь у політичному житті: перша посолка п. М. Рудницька і сенаторка: п. О. Кисілевська. — Політичне поневолення спонукує їх до співділання у дальшій визвольній боротьбі в рядах підпільних боєвичок. Це доба українських жінок - гіроїнь, що їх листу геройсько започаткувала Ольга Басараб, і яка протягом поверх тридцяти років криваво записується дальшими іменами. — Жертви другої світової війни очолюють імена: Харити Кононенко і Олени Теліги, розстріляних третім з черги ворогом, — їх черга безчисленна, тих часто безіменних жертв, що впали і падуть дальше в боротьбі, що гинули і гинуть замучувані по в'язницях і таборах.

Довга дорога української жінки на протязі 70-ти років тяжка, кривава так як дорога цілого її народу, якому вона віддано служила.

Тож варто гідно відзначити цю 70-ту річницю українського жіночого руху, що видав нам таких жінок! І от по цілому світі українське жіноцтво святкує ті роковини концертами, академіями і святочними сходинами. По всіх більших містах Півн. Америки, де тільки є більший гурт жінок, об'єднаних в тій чи іншій організації — відбуваються протягом цього року святкування жіночого ювілею. Найбільші імпрези припадають на останні місяці.

В дні 17-го жовтня велику імпрезу приготовляє 22 Відділ Союзу Українок Ам. в Шікаґо, при участі таких видатних жінок, як п. Олена Кисілевська і п. О. Лотоцька, та американських гостей. В концертовій частині Академії виступатимуть наші визначні солістки, а цілу імпрезу закінчить спільний бенкет з участю представників всього громадянства. Варта відмітити, що жетони вступу є портретом п. О. Кисілевської, теж цьогорічної ювілятки (в березні ц. р. скінчила вона 80 літ життя) і для утривалення події видано Пам'яткову Ювілейну Книгу.

Д. Р.

З Відчитової Залі

Чому Польща програла війну з Німеччиною?

Доповідь ген. шт. полк. А. Валіського в Нюйоркському Відділі ОбВУА з нагоди 15-х роковин історичних подій.

Ген. штабу полк. А. Валіський, який, як контрактовий старшина в польській армії працював в її штабі і перебув польсько-німецьку воєнну кампанію, дав на терені нюйоркського Відділу Об'єднання б. Вояків Українців, якого є головою, впродовж двох вечорів доповідь на тему тієї кампанії, зосереджуючись довкола питання: чому польська армія програла війну з німцями? Доповідач, як першорядний військовий фахівець, подавав на доповіді в дні 9-го жовтня ц. р. точні дані збройного стану німців і поляків в хвилині вибуху війни 1 вересня 1939 року та ілюстрував свій доклад цілою низкою мап про стратегічну ситуацію в різних періодах війни. Польща не рахувалася взагалі з війною з Німеччиною і тому не підготовила заздалегідь стратегічного пляну на випадок такої війни. Стратегічний плян існував тільки у відношенні до СССР, на випадок його нападу на Польщу. Щойно після прилучення Австрії до Німеччини польський генеральний штаб почав приспішеною ходою приготовляти стратегічний оборонний плян також у відношенні до Німеччини. Але після прилучення Чехословаччини до Німеччини ситуація знову змінилася, кордон від Заходу видовжився на коло 800 дальших км. і треба було приготовляти інший плян. Він так і не був готовий в подробицях до самого вибуху війни. Зрештою, весь польський стратегічний плян був побудований на тезі, що Франція і Англія виступлять до наступу проти німців на західньому фронті в 8-му дні після своєї мобілізації і треба тільки зв'язати якнайдовше німецькі сили, щоб уможливити успішний наступ західних союзників Польщі. Зрада, що її насправді допустились Франція і Англія супроти Польщі, була головною причиною поразки цієї останньої. Причина ж тієї поведінки Франції і Англії була одна: нехіть воювати взагалі, яка викликала рішення прийняти у війні з Німеччиною тактику лінії Мажіно і ждати там німців, сподіваючись, що німецька збройна сила розіб'ється об ту лінію. Французьке командування так глибоко вірило в нездобутість лінії Мажіно, що на гарматах в деяких фортах лінії Мажіно так і до самого розгрому Франції залишились брезентові накривала, покладені на них в переконанні, що німці будуть зупинені відразу на першій лінії фортифікацій.

Коли б Польща була перевела мобілізацію своєї армії згідно з мобілізаційним пляном, то була б мала 30 дивізій піхоти, 10 резервових дивізій, 11 бриґад кінноти і багато інших боєвих одиниць (гарматніх, панцерних і т. д.). В такому разі Польща була б мала 50,000 старшин і 1,700,000 вояків. Однак насправді змобілізовано тільки 50% запляннованого стану й у перших днях війни Польща мала 16 дивізій піхоти проти 35 дивізій, що з ними німці приступили до наступу. З 337 літаків, що їх мала Польща, німці знищили тільки 97, бо німці знали про багато летовищ. Майже всі врятовані літаки передістались до Румунії, а відтіль до Франції. Німці переціновували польську силу остільки, що сподівалися контрнаступу поляків на Східню Прусію та від району Познаня. Німецький плян мав на меті — оточити й знищити головні сили польської армії. Цей плян вдався остільки, що польські армії „Поморя", „Познань" і Лодзь", відступаючи з півночі і заходу, опинились у першому в другій світовій війні „мішку". Доповідач подав подрібно інформації про стан і долю польських армій: „Краків", „Лодзь", „Модлін", резервової армії біля Вишкова, врешті армій „Поморя" і „Познань". Наслідком збомбардування німцями вже в 4.40 год. 1 вересня 1939 16-ти польських летовищ і найважніщих залізничих вузлів, транспорт був схаотизований і комунікація злебільша порвана. Вже від 4-го вересня був порваний зв'язок між головним штабом маршала Ридза Сміґлого і штабами армій. Політичні мотиви вплинули на те, щоб боронити Поморя і Познанщини, а не відразу лінії Висли, наслідком чого фронт простягався на довжині 2,700 кілометрів, що їх неможливо було ані обсадити військом, ані вести на ньому оперативних походів. 3-го вересня Франція і Англія об'явили війну Німеччині, але водночас СССР почав стягати над кордон з Польщею сильні війська. В дні 5-го вересня була вперше збомбардована Варшава. Впродовж першого тижня кампанії Польща втратила Поморя, Горішній Шлеськ і шляхи зв'язку. Щойно тоді, коли ситуація була вже розпачлива і війна насправді програна, Ридз Сміґли доручив генералам Сосновському і Клеберові, які наслідком персональних спорів у верхівці не мали ніяких командних становищ, першому з них — сформувати оборону Східньої Галичини, останньому — оборону Полісся. Генерал Сосновський мав початковий поважний успіх в районі Судової Вишні, а генерал Клебер зумів так майстерно зорганізувати армію із недобитків і битися з німцями ще від 3-го до 7-го жовтня 1939, що німецьке командування дозволило йому на почесну капітуляцію, давши дозвіл на останню дефіляду його військ у Коцьку, в повному озброєнні перед польським і німецьким командуванням. Останнім містом, що піддалося в Польщі, був Гель на Поморі, в дні 2-го жовтня. Генерал Лянґер, командант Львова, піддався не німцям, а совєтському командуванню в дні 22 вересня. В дні закінчення воєнних операцій на терені Польщі стояло там 127 дивізій — німецьких і совєтських.

Полк. А. Валіський твердив у своїх висновках, що коли б *Франція і Англія не зробили були величезної помилки, ждучи аж на наступ німців, замість вдарити на них під час тривання польської кампанії, то Німеччину можна було перемогти відразу. Німці мали такі великі* втрати в Польщі, що були нездібні зараз після закінчення польської кампанії перекинути їх на Захід. На сторожі західнього фронту стояло всього 7 німецьких дивізій, які напевне не були б видержали наступу французько-англійських армій. Німці втратили аж 8 місяців на зорганізування походу проти Заходу. Страшною польською помилкою було, що польський уряд і його генеральний штаб не подбали були про військову конвенцію з Францією і спільний з нею командний штаб та спільний стратегічний плян. Польська армія мала першорядного вояка і підстаршину, але була зорганізована на анахронічних традиціях війни з 1920 року, із злегковаженням собі панцерної зброї і летунства. Польський штаб не знав дійсної сили німців. В німецько - польській війні погинуло багато українців за чужу справу. Наука з польсько-німецької війни головно та, що самим героїзмом не втримуються держави: треба вміти правити державою і треба мати не тільки палкі фрази, але й мудрий та фаховий провід, якого поляки не мали, ані в політиці, ані в війську.

ВИКОНАЛИ СВІЙ ОБОВ'ЯЗОК

У цій рубриці друкуємо з признанням і подякою імена тих громадян, що прислали свою добровільну доплату до передплати „Свободи" та свою пожертву на фонд дитячого журналу „Веселка".

ЛИСТА Ч. 10.

І. Базон, Олеан	$10	О. Заяць, Шікаґо	2
А. Косович, Шікаґо	10	Д. Гулич, Шікаґо	2
Д-р Б. Макарушка	5	О. Макогін, Клівленд	2
А. Б. Нойґебаєр, Нюарк	5	М. Садовий, Ню Йорк	2
Г. Левуш, Елмайра	5	Д. Дмитришин, Ню Йорк	2
Г. Сенів, Шікаґо	5	М. Васьків, Лінден	2
Д-р О. Дорожинський, Гарвей	5	Д-р В. Комаринський, Ірв.	2
П. Худоба, Літел Фолс	5	С. Кравс, Амстердам	2
В. Купчак, Лямбертвіл	5	П. Роман, Ембрідж	2
В. Мельничук, Кліфтон	5	І. Гринишин, Ню Йорк	2
Є. Мельничук, Кліфтон	5	Л. Воловецький, Вандерґ.	2
М. Д. Іріс	3	Т. Гасюк, Ютика	2
Я. Ткачук, Гартфорд	3	А. Лаба, Бруклин	2
В. Кізяк, Шікаґо	3	М. Чолій, Нюарк	2
С. Сколоздра, Бріджпорт	3	В. Ярема, Плейнфілд	2
Проф. З. Маркович Фил.	3	П. Крайдуб, Гемтремк	2
Н. Василюк, Ню Бранcвік	3	Р. Дятелович, Патерсон	2
В. Зозуля, Рокебурі	3	П. Теляк, Гілсайд	2
П. Ференц, Ню Йорк	2	О. Добрянська, Шікаґо	2
Н. Антонюк, Фулертон	2	С. Пігуляк, Клівленд	2
І. Семянчук, Шікаґо	2	І. Н. Ілляшенко, Ламбертвіл	2
П. Татарчук, Бренч	2	А. Кульчицький, Гобокен	2
Т. Стриск, Літл Фолс	2	С. Щеснюк, Ню Йорк	2
П. Лагола, Толідо	2	Проф. М. Григорійчук	2
І. Хархан, Ню Йорк	2	Т. Гоїк, Ватсворт	2
І. Будняк, Перт Амбой	2	М. Свобода, Вашинґтон	2
В. Іванків, Ню Брітен	2	С. М. Гемілтон, Канада	2
М. Гуль, Филаделфія	2	О. Копач, Сиракюз	2
І. Кривуша, Филаделфія	2	І. К., Шікаґо	2
М. Наконечний, Клівленд	2	М. Г., Шікаґо	2
Г. Курейко, Ром	2	М. Критоповський, Н. Н.	2
Л. Кравчук, Колюмбія	2	о. П. Дармоць, Гаммонд	2
С. Чорний, Клівленд	2	Р. Д. Поголєк, Фіцвілям, Д.	1
Д-р П. Хребтовський, Ам.	2	В. Чубатий, Кензас Сити	1
Р. Іваницький, Бронкс	2	І. Вітковський, Пітсбурґ	1
Ф. Гулька, Пасейк	2	П. Пащар, Ню Гейвен	1
Р. Несторович, Діксон	2	Н. Цицик, Вілмінґтон	1
М. Кошак, Ню Гейвен	2	Н. Сулима, Роквіл	1
М. Романченко, Шікаґо	2	А. Тимощук, Бріджпорт	1
Г. Бойко, Бріджпорт	2	М. Чайчук, Нюарк	1
Д. Рейнарович, Ню Гейвен	2	П. Понда, Ню Йорк	1
П. Вукасевич, Вудленд	2	Г. Копяк, Нантікоке	1
Я. Закаляк, Джерзі Сити	2	І. Шумський, Шікаґо	1
М. Політило, Геркімер	2	В. Роговський, Ірвінґтон	1
В. Чучман, Амстердам	2	О. Костюк, Гейзелтон	1
М. Вавришин, Шікаґо	2	Т. Баран, Монтреал, Канада	1
В. Мудрий, Йонкерс	2		
І. Казанівський, Шікаґо	2	Разом	$ 232.00
С. Коцибала, Йонкерс	2	Раніше проголошено	1,459.75
М. Схоляр, Рослінделл	2		
Д-р Я. Мельник, Шікаґо	2	Разом виплинуло	$1,691.75
М. Близнак, Ню Йорк	2	на фонд „Веселки"	

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

ВПшановний п. Редакторе:

У зв'язку з переданням у „Свободі" (з 13-го жовтня ц. р.) урядовим твердженням (з приводу свідчень у конґресовій підкомісії), що я є „українець жидівської віри", прохаю поправити цю неточність, бо я є, був і думаю залишитись жидом не тільки по віровизнанні, але й по національності.

Бруклин, 15-го жовтня 1954.

Йосиф Шварц.

● На конвенції чотирьох лютеранських деномінацій прийнято резолюцію про об'єднання чотирьох лютеранських деномінацій в одну. При цьому мали б об'єднатися: Американська Лютеранська Церква, Євангелицька Лютеранська Церква, Об'єднана Євангелицька Церква і Лютеранська Вільна Церква. Всі вони об'єднують тільки два мільйони людей.

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка уважають своїм обов'язком стати в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських патріотів.

ВОРОГИ УКРАЇНИ І ЇЇ ВОЛІ ВИДАЮТЬ ВЕЛИЧЕЗНІ ГРОШІ НА ТЕ, ЩОБ ЗАГЛУШИТИ ЇЇ ГОЛОС; ДОПОМОЖІТЬ СКРІПИТИ ВІЛЬНЕ УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО НА ВІЛЬНІЙ АМЕРИКАНСЬКІЙ ЗЕМЛІ! НАДІШЛІТЬ СВОЮ ДОБРОВІЛЬНУ ДОПЛАТУ ДО ПЕРЕДПЛАТИ ТА СВОЮ ПОЖЕРТВУ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ"!

Повідомляємо, що ціна оголошення величини 1 інча через 1 колонку виносить $1.40. Проситься належитість (відповідно до величини оголошення) пересилати разом з текстом.
Адміністрація „Свободи".

РОСІЙСЬКІ „СОЛІДАРИСТИ"

(Закінчення зі стор. 2-ої)

ні ми відмовимося приймати у своє середовище чекістів, то завтра ми відкинемо всіх партійців і комсомольців, а післязавтра не приймемо всіх совєтських громадян". В дуже гарячих висловах Редліх говорив про Хохлова — чекіста, що недавно перекинувся на Захід, і „з реакції публіки було видно, що Хохлов є найпопулярнішою серед солідаристів фігурою". „Далі, — зазначає п. Литвинський, — Редліх дійшов до того, що порівняв закривавлені руки чекіста, який убивав свої жертви в катівні МВД, з руками вояка, який проливає кров на війні" — і заявив, що „серед приявних нема невинних, які мають право кинути каменем на вчорашнього чекіста..."

Чекіст, який з тих чи інших причин перекинувся на Захід, — свого минулого викреслити не може. Він в країну прибув з партійцями, який, „оперативником", але тавро чекіста самим лише фактом розриву з МГБ не змивається. Для цього потрібні час і великі діла, щоб з Савла обернутися на Павла. Присмним явищем є кожний перехід кожного чекіста з відповідною документацією на сторону демократії. Але ще далеко від цього до співпраці з бувшим катом народу в одній політичній організації, що ставить собі за ціль визволення народу від його катів. І чи не самому народові, мученому цими катами, належало б судити їх і виправдувати або карати?

„Солідаристи", як бачимо з поданого вище, думають собі інакше. На своєму з'їзді вони задемонстрували солідарність з чекістами. Від теорії „прощення всіх розкаяних" вони перейшли до фаворизації „оперативників" МВД. Видно, від гестапівця до чекіста — путь недалека.

До речі, НТС є членом КЦАБ'у, і значить прийнятий російськими політичними угрупованнями, як рівноправний партнер у зовнішній і внутрішній політичній діяльності.

В. С-ко

ЧИТАЙТЕ „СВОБОДУ"!

В Йорданії комуністи спалили американську бібліотеку

Амман, Йорданія. — У дні перших загальних виборів в Йорданії за зміненою виборчою ординацією вибухли в її столиці, Аммані, вуличні демонстрації, підчас яких юрба вдерлася до бібліотеки американської Інформаційної Служби, здемолювала уладження й понищила книжки та підпалила будинок. У зударі з поліцією згинули 3 особи й кількадесять ранено. Військо й поліція опанували ситуацію й взяли під сильну охорону чужинецькі посольства. Притоку до демонстрацій дала заява трьох опозиційних партій, що їх лідери відмовляються кандидувати, протестуючи проти вмішування уряду у вибори. Уряд з свого боку закидає комуністам і скрайнім націоналістам, що вони є відповідальні за ті заворушення і людські та матеріяльні втрати.

Передбачення погоди на основі вивчення соняшного проміння

Ню Йорк, Н. Й. — Асистент директора Метеорологічної станції летунської лінії Тренс Ворлд Ерлайнес — Е. Д. Фартінг заявив, що можна докладно передбачити погоду і вітри на основі щоденного вивчення променів, які виходять з т. зв. соняшної корони. Про свій спосіб передбачування погоди Фартінг говорив на зборах Американського Метеорологічного Товариства, які відбулися в Кензас Сіті. Більше як три роки він вивчав зелені й червоні промені соняшної корони, які падають на нашу землю. Метеорологи вже давніше знали, що сонце впливає на погоду, але лише кілька років тому виявилося, в чому цей вплив проявляється. Коли зелені промені із соняшної корони досягають землі у великій кількості, тоді падають дощі. Коли переважають червоні промені, тоді на землі буває посуха. А коли кількість зелених і червоних променів зрівноважена, тоді на землі буває нормальна погода. На основі вивчення променів соняшної корони, можна з великою докладністю передбачати погоду на п'ять днів вперед, а також знати наперед, чи будуть віяти сильні вітри, чи повітря буде спокійне, і літаки зможуть безпечно літати.

Найкраща протитанкова гармата

Вашингтон. — Американська армія вперше демонструвала свою 106-міліметрову протитанкову гармату в місті Лекари, у стейті Огайо, перед членами Американського Гарматного Товариства з Клівленду. Ця гармата називається „ВАТ" (протитанковий батальйон) і вмонтована на звичайному джіпі. Після пострілу вона не віддає назад. Впродовж хвилин її можна відмонтувати, і стріляти з землі. Вона має в два рази більшу силу від дотеперішніх протитанкових гармат і стріляє на віддаль в два рази більшу. Стрільнам „ВАТ-у" не зможе протистояти ні один танк у світі. „ВАТ" стріляє з докладною цільністю, а важить не більше як 500 фунтів. За інформаціями Пентагону, ця гармата зробить з кожного вояка, який буде з неї стріляти, „снайпера" — стрільця, що точно трапляє в ціль.

● В Костюмовому Інституті Метрополітального Музею в Ню Йорку відкрито виставку костюмів, на якій виставлені будьте костюми з п'ятох століть, починаючи від 16 віку. Виставлені будуть костюми ЗДА, Данії, Франції, Англії, Еспанії, Італії, Голляндії і Росії. Ця виставка показує еволюцію моди від 16 віку до наших часів.

Посмертні Згадки

МИХАЙЛО ЛУКАНЬ, довголітній член Т-ва ім. Т. Шевченка відд. 42 УНСоюзу в Пасейк, Н. Дж., помер 7-го жовтня 1954 р., в 67 р. життя. Покійний родився в селі Кобали, пов. Косів, Зах. Україна. Полишив в смутку дружину Анастазію, дочку Марійку у рідній краю та 4 внуків. Похорон відбувся 11. жовтня з погребового заведення до Правосл. церкви св. Вознесення, а відтак на цвинтар. — В. Й. П.!
П. Головачук, секр.

ПЕТРО КОВАЛЬЧУК, член відд. 85 УНСоюзу в Гейзелтон, Па., помер 5-го жовтня 1954 р. Був членом 30 років. Походив з Росоховатець, пов. Скалат, Галичина. Оставив в смутку дружину Анну, 2 сини і 1 доньку. Всі є членами УНС. Похорон відбувся 9-го жовтня і похоронений на укр. цвинтарі св. Арх. Михаїла. — В. Й. П.!
О. Костюк, секр.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УНСОЮЗУ!

ТАРЗАН, ч. 3357. Віч-на-віч смерті.

Швидко здобуваючи віддаль, Белтар тримав спалахи своїх очей на мавполюдині, що втікала. За Белтаром котилася Немони наколісниця, а її візник підганяв левів, щоб Немона могла бути присутня при його смерті.

Тарзан зрозумів, що кінець близько. Ліс все ще був віддалений на 200 ярдів.

Тоді Тарзан спинився, очікуючи. Віддалений на 50 стіп Белтар присів, готуючись до остаточної атаки.

ПРОТОКОЛ

XXIII. ЗВИЧАЙНОЇ КОНВЕНЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

ЯКА ВІДБУЛАСЯ В СТОЛИЧНОМУ МІСТІ ВАШИНГТОНІ В ГОТЕЛІ СТАТЛЕР (WASHINGTON, D. C., HOTEL STATLER)

В ТИЖНІ ВІД 31-го ТРАВНЯ ДО 5-го ЧЕРВНЯ 1954

(9)

ПРОДОВЖЕННЯ ЗВІТУ КОМІСІЇ ПРОСЬБ І СКАРГ

Д-р О. Утриско від імені Комісії Просьб і Скарг прохає конвенцію затвердити пропоновані Комісією допомоги.

Гол. предс. Д. Галичин стверджує, що Екзекутивний Комітет УНС тісно співпрацював з Комісією і дуже дбайливо розглянув усі аплікації та розділив призначену на ті цілі суму якнайбільш справедливо, знаючи поодинокі інституції і їх потреби. Він просить конвенцію, щоб затвердила ці пропозиції, бо дебати над тими пропозиціями збоку пів тисячі делеґатів заберуть тільки багато дорогого часу, і не зможуть напевно знайти кращого і більш справедливого розподілу, бо такий уже неможливий.

Дел. відд. 190 ставить внесок, щоб пропозиції Комісії Просьб і Скарг щодо запомог прийняти без дискусії.

Делеґати численних інших відділів підтримують цей внесок.

Делеґат відд. 339 інтервеніює в справі допомоги, згл. замалої суми допомоги для двох спаралізованих членів.

Гол. предс. Д. Галичин вияснює, що ці члени діставали таку суму допомоги впродовж усіх років, а в конвенційному році не впливає до Запомогового Фонду більше грошей, як в кожному іншому році, отже й ця запомога не може бути більша.

Дел. відд. 472 просить конвенцію перевірити відмовне рішення щодо запомоги на Пластову Оселю в Шікаґо.

Гол. предс. Д. Галичин вияснює, що запомоги признано тільки центральним інституціям, бо якщоб Комісія хотіла була розділити існуючі запомогові фонди між усі ті місцеві організації, які звертались в справі запомоги, то ці суми були б такі малі, що не мали б жадного значення. Проте, оцінюючи велику виховну працю Пластприяту та вдержуваних ним Пластових Осель, він був би за тим, щоб за якийсь час, за кілька місяців, як вплинуть нові вкески до Запомогового Фонду, признати поодиноким Пл. Оселям бодай по 50 дол. запомоги.

Дел. відд. 234 ставить формальний внесок, щоб додаткових 200 дол. розділити на допомогу чотирьом місцевим пластовим оселям.

Делеґати відділів 8, 204, 301, 379, 334 та інших підтримують внесок.

Конвенція приймає внесок одноголосно.

ВИСТУП П-НІ ПЕРЛИ МЕСТИ

Тим часом на залю входить п-ні Перла Места, колишня американська дипломатична представниця в Люксембурзі, відома із своєї поїздки по Совєтському Союзі та і з своїх описів тієї поїздки, зокрема із свого одушевленого відношення до України та українців. Представлена конвенції адв. М. Пізнаком, п-ні Места висловила свою глибоку вдячність і радість, що може бути разом з українцями на американській землі, бо вона переконалась під час свого недавнього побуту в Совєтському Союзі, що українці „найкращий нарід" і вона їх „найбільше любить". Приявним вона оповіла кілька дуже інтересних та багатомовних фраґментів її свойого недавнього побуту в Україні. Свої найбільші симпатії до українців, вона виявила теж в усіх інших своїх численних публічних виступах, як теж і в пресі.

ПРОДОВЖЕННЯ ДИСКУСІЇ НАД ЗВІТОМ КОМІСІЇ ПРОСЬБ І СКАРГ

П-ні Людмила Івченко, заст. голови конвенції, перебирає дальший провід нарадами.

Гол. контролер інж. В. Коссар інтервеніює „в справі Канади". Український Народний Союз, згл. його відділи в Канаді, є членами Комітету Українців Канади, так само, як тут він є членом Українського Конґресового Комітету. Тим часом, у пожертвах є більша сума на цілі УКК, але немає жадного датку на цілі КУК, хоч у цій справі було внесене відповідне прохання. Крім того, від чотирьох років УНСоюз дає стипендії для тих студентів, що студіюють українїстику на Манітобському університеті; було б добре, щоб ці стипендії продовжувати. Інтерпелянт уважає, що загальна сума запомог для інституцій в Канаді не є пропорційна до тих, що їх признано для інституцій у ЗДА.

Д-р О. Утриско, секретар Комісії, відповідає: Комісія не мала жадного подання чи прохання від КУК, бо навіть, якщоб вона була це прохання відхилила, то про це була б згадка у звіті, а такої згадки немає. Щодо стипендій та запомог для Канади взагалі, то на стипендії, як це зазначено в звіті, приділено 100 долярів, крім того на Освітні Курси в Манітобі $ 400, а на УВАН в Канаді $ 200, отже разом для Канади признано $ 700 запомог.

Адв. М. Пізнак перебирає дальший провід нарадами.

Гол. предс. Д. Галичин додатково вияснює, що КУК у Канаді дещо інакше збудований, ніж УКК у ЗДА і в Канаді є мова тільки про вкладки за місцеві відділи УНС, що мали б виносити приблизно 150 дол. Ця справа буде полагоджена і без окремого внесення чи ухвали конвенції, бо на це такої ухвали не потрібно.

Дел. відд. 194 стверджує, що між ухвалами запомог і виплатою запомог упродовж останніх чотирьох років є 2,699 долярів різниці, себто тої суми запомог не виплачено, хоч вона була ухвалена. Як це розуміти?

Гол. предс. Д. Галичин вияснює, що досі ще не виплачено коло 3,000 долярів на англомовну Енциклопедію Українознавства.

Адв. М. Пізнак ставить під голосування поставлений і піддержаний уже раніше внесок, щоб прийняти звіт і рекомендації Комісії Просьб і Скарг.

Конвенція приймає їх одноголосно.

Делеґат неназваного відділу інтерпелює цю Комісію Просьб і Скарг у справі стипендій для студентів.

Інж. А. Прухніцький, англомовний секретар Комісії, вияснює, що в Народному і Запомоговому Фондах не було жадної суми на ту ціль і тому її не узгляднювано.

Гол. предс. Д. Галичин додатково вияснює, що коли б були студенти, які студіювали б українїстику в будь-якому університеті і за ті студії діставали університетські кредити, вони могли б розраховуваи на стипендії від УНСоюзу, бо на це вже є відповідна ухвала, на підставі якої признано стипендії кля Манітобського університету.

Секретар Комісії д-р О. Утриско в дальшому інформує, що це була одна сторінка праці Комісії, себто прохання. Друга сторінка, скарги і зажалення, теж належали до завдань тієї Комісії і вона теж розглянула ті проблеми, які були їй представлені. Насамперед треба було полагодити непорозуміння-спір між двома визначними діячами УНСоюзу і громадянами з Шікаґо. Комісії пощастило полагодити той спір по громадському, по джентелменськи. Він переконаний, що цей спір на цьому закінчиться та що таке його полагодження вийде на користь УНСоюзу та на добро нашої спільноти в Америці, зокрема на добро нашої громади в Шікаґо. Д-р Утриско заявляє, що на цьому Комісія вичерпала свої справи та вважає свою працю за закінчену.

Дел. відділу 341 з Віндзору, Канада, зголошується до слова та висловлює побажання, щоб ця Комісія і конвенція вислухали ще таке прохання від репрезентованого ним відділу:

Адв. Пізнак перериває заввагою, що всі прохання і скарги треба було скеровувати до Комісії тоді, як вона радила і як був на це час, а не тепер, після закінчення її праці.

Дел. відділу 341-го заявляє, що ця справа була скерована до Комісії своєчасно через Екзекутивний Комітет, але досі про неї ніхто й одним словом не згадував. Мова про цілу низку пропозицій і проєктів, які внесено від імені членів УНС у Канаді з метою кращого і успішнішого ведення організаційної праці.

Гол. предс. Д. Галичин вияснює, що ці проєкти і пропозиції були передані Статутовій Комісії, бо до неї вони належать. Статутова Комісія всі ці пропозиції розглянула, деякі з них прийняла і вони включені в її звіт, а деякі, як напр. справу окремої канцелярії для канадійських відділів УНС, вона не узгляднила, бо вважала, що в теперішній стадії їх не можна узгляднити, отже не було потреби про це говорити. Відносно канадійських відділів не було тут з боку Статутової Комісії будь-якого іншого відношення, як і до всіх відділів, десятки прохань і пропозицій яких треба було відкинути, бо вони, в оцінці Комісії, були нереальні. Отже, делеґати канадійських відділів не повинні відчувати будь-якої „дискримінації", бо їхні справи були предметом дуже дбайливого розгляду, початково з боку Екзекутивного Комітету а опісля з боку Статутової Комісії, я якщоб тільки була найменша можливість і рація здійснити ці пропозиції, то вони напевно були б предложені конвенції. З другого боку, деякі справи, як напр. справи організаторів, що були видвигнені канадійськими відділами і їх делеґатами, були узгляднені та предложені конвенції і затверджені нею для добра не тільки канадійських, але і всіх інших відділів УНС.

Дел. відд. 341 заявляє, що він бажав би вияснити для всієї конвенції деякі справи, щоб не було такого враження, як це його можна було винести з зустрічів і розмов в поодиноких групах делеґатів, що, мовляв, канадійські члени УНС вимагають чогось неможливого і своїми вимогами шкодять організації. Тим часом, справа мається цілком навпаки, бо канадійські відділи і члени не вимагають нічого іншого, як тільки того, що вони навчилися з 60-річного досвіду і праці УНС в ЗДА. З дотеперішнього перебігу конвенції можна б винести теж враження, що канадійські делеґати це тільки голоси за або проти, без відповідної участи в самих нарадах. Тому він думає, що для добра організації канадійський представник повинен мати право і нагоду представити всій конвенції специфічні справи канадійських відділів і членів УНС.

Гол. предс. Д. Галичин, відповідаючи канадійському делеґатові (п. Богдан Зелений), висловлює жаль, що не може з ним погодитися, бо він був на зборах канадійських делеґатів і на підставі тих зборів не може ані він ані конвенція вважати п. Зеленого речником канадійських відділів УНС чи їх делеґатів на конвенції. П. Зелений представляв цю справу на зборах канадійських делеґатів так, як він її представляє тепер, але тоді делеґати один за одним забирали слово і признавали, що тих пропозицій тепер не можна виконати і тому зайво їх видвигати. Якщо конадійські делеґати мають таке переконання, то немає потреби видвигати тієї справи тепер перед повним збором і знову домагатись її розгляду. Бо якщо більшість канадійських делеґатів не погоджувались з думками п. Зеленого на своїх вужчих зборах, то тим самим п. Зелений не має повновластей говорити в їхньому імені на конвенційному пленумі. На згаданих зборах канадійських делеґатів було приявних 26 канадійських делеґатів і всі ці справи були вияснені та устійнені і узгіднені, отже можна тільки дивуватись, що один делеґат видвигає їх тепер знову, намагаючись робити якісь штучні різниці, чи викликувати враження таких різниць між канадійськими і стейтовими відділами, тоді, коли на ділі їх цілком немає. Навпаки, якщо є які вирізнення, то тільки в користь канадійських відділів і це робиться свідомо з тієї простої причини, що в Канаді є місцеві подібні організації і УНС вважає за потрібне давати своїм членам і відділам у Канаді спеціяльні привілеї та в той спосіб сприяти їхньому розвиткові. З того не виходить, що про специфічні проблеми відділів і членів УНС у Канаді не треба дискутувати. Навпаки, часом треба і варто над тими окремими проблемами окремо застановитись, яле це немає нічого спільного з тим, що говорить та як справу представляє п. Зелений.

П. Б. Зелений погоджується з поодинокими твердженнями п. Галичина, він стверджує, що УНС є гордістю не тільки американських і канадійських українців, але й українців у всьому світі. Лихо тільки в тому, що ролю і значення УНСоюзу часто представляється в неправдивому світлі, зокрема, коли мова про УНС у Канаді, отже для добра організації варто було б обговорити ці проблеми та їх вияснити, бо краще поговорити явно, ніж шептати поза плечі. І тільки це має на меті його пропозиція.

Гол. предс. Д. Галичин стверджує, що вже дотеперішній перебіг конвенції цілком певно дав більш ніж переконливі відповіді на всі ті питання чи закиди, що їх пошепки роблено УНСоюзові і навряд чи на цю тему можна б ще щонебудь додати. Бо ті, що роблять УНСоюзові закиди, то мають дуже просту ціль: не допустити до цього, щоб УНС в Канаді ріс і поширювався. З Канади є на цій конвенції 26 делеґатів, і вони, побачивши, почувши та переконавшись про справжній стан, характер і цілі УНСоюзу, мають тепер повно арґументів, щоб усі ці закиди опрокидувати. А всі побажання і потреби канадійських членів і відділів УНС, яких тут та конвенція не має можливости розглянути, Головний Уряд УНС та його Екзекутивний Комітет цілком певно матиме постійно на увазі та відповідно до можливостей і доцільности їх здійснювати. Деякі побажання, як напр., організаційні оголошення не тільки в одній, але в кількох канадійських газетах, вже будуть здійснені. Справа відвідин канадійських відділів поодинокими головними урядниками — теж не вимагає окремого розгляду і рішення, бо вона може бути полагоджена, як тільки трапиться на це відповідна нагода. Щодо організаторів — ці проблеми однакові, як у Канаді, так і в стейтах, отже вони теж спільно охоплені відповідною резолюцією, яку предложила Статутова Комісія і конвенція прийняла. В усіх тих проблемах немає жадних непорозумінь.

Дел. 361 відділу ставить внесок, щоб звіт Комісії Просьб і Скарг прийняти в цілости так, як був представлений.

Дел. відд. 38 та інших підтримують внесок.

Конвенція приймає внесок одноголосно.

На цьому голова конвенції адв. М. Пізнак проголошує півторагодинну перерву та заповідає нічну сесію, яка почнеться о год. 7:45 ввечері.

ВЕЧІРНЯ СЕСІЯ П'ЯТОГО ДНЯ НАРАД

Голова конвенції адв. М. Пізнак о год. 8-ій ввечері відкриває вечірню сесію 5-го дня конвенційних нарад та просить до дальшого звіту Виборчу Комісію.

ГОЛОСУВАННЯ БАЛЬОТАМИ

Адв. М. Пізнак інформує, що Виборча Комісія роздасть надруковані офіціяльні бальоти (списки) кандидатів на членів Головного Уряду УНС. Це буде єдиний офіціяльний список, а всі попередні, хоч і були зазначені як „офіціяльні", такими не були, бо це тільки деякі делеґати чи групи делеґатів виставляли такі, як свої пропозиції. Офіціяльний бальот надрукований і тільки його братиметься до уваги при обчислюванні голосів. При цій нагоді він прохає пробачення за помилку, яка трапилась у друкарні при друкуванні бальотів, бо на тому офіціяльному списку пропущено ім'я одного з кандидатів, а саме п. Юліяна Баранюка. П. Баранюк, щоб не комплікувати справи та не продовжувати конвенції, погоджується, щоб бальоти залишилися в такому вигляді, як їх надруковано, а ті, що бажали б віддати свій голос на його кандидатуру, можуть його ім'я самі дописати на кінці бальоту. Адв. Пізнак у дальшому вияснює, що голосування відбуватиметься в той спосіб, що Виборча Комісія вручить кожному делеґатові один бальот. Кожний делеґат з правом голосування голосує в той спосіб, що залишає на бальоті ті імена, за якими він голосує. Себто, після одноголосного вибору головного предсідника, заступниці головного предс. і головного секретаря, кожний делеґат має право голосувати тепер один раз — залишати невикресленим з бальоту — одного кандидата на заступника головного предсідника, одного кандидата на головного касира, п'ять кандидатів на головних контролерів і одинадцять кандидатів на головних радних. Всі інші імена треба на бальоті скреслити, а якщо вони не будуть скреслені і якщо на будь-якому бальоті буде залишених більше, ніж приписано кандидатів на поодинокі уряди, тоді та частина бальоту буде уневажнена. Натомість бальот буде важний, якщо б делеґат скреслив більше кандидатів, ніж потрібно. При голосуванні на членів Головної Ради треба пам'ятати постанову статуту, що в Раді повинно бути щонайменше дві жінки. Виповнений бальот, себто після скреслення всіх тих кандидатів, за якими делеґат не хоче голосувати та залишення і тих імен — одного на заст. гол. предс., одного на гол. касира, 5 на гол. контролерів, і 11 на гол. радних — кожний делеґат повинен вкинути такий бальот до приміщеної на залі, замкненої і раніше на очах усіх перевіреної, що вона порожня, — урни. Впродовж ночі Виборча Комісія перевірить і підрахує голоси та негайно після того, себто в суботу рано, проголосить вислід виборів. Щойно після проголошення висліду виборів можна думати пр закриття конвенції.

Гол. предс. Д. Галичин складає ще таку заяву: йому, як голові УНС, завжди *приходиться забирати голос та вияснювати найбільш дразливі справи. Тому він уважає своїм обов'язком, маючи на думці добро організації, звернути делеґатам увагу на таку справу: на бальоті між кандидатами на головних урядників є теж імена деяких делеґатів з-поміж новоприбулої іміґрації.* Вони могли ще не мати нагоди здобути собі відповідну популярність і їх можуть не знати, бо на бальоті вони нічим не відрізняються, отже могли б при виборах перепасти. Але делеґати повинні пам'ятати, що в УНСоюзі є вже понад 22,000 членів з-поміж новоприбулої іміґрації, отже добро організації та її дальшого розвитку і росту вимагало б, щоб у Головному Уряді УНС були також представники з нової іміґрації. Предсавники тієї іміґрації є тільки між кандидатами до Головної Ради; щоб делеґати знали їх, він відчитує їхні імена: д-р Ярослав Падох, інж. Олекса Литвиненко, Людмила Івченко, Осип Бакай, Євген Зубальський, Микола Кормелюк і Евстахій Гомотюк. Він не каже на кого вони повинні голосувати та кого повинні вибрати, бо це справа делеґатів, але він тільки звертає увагу, що добро організації вимагає, щоб представники нової іміґрації були в Головному Уряді і це делеґати повинні мати на увазі при голосуванні.

Гол. Виборчої Комісії о. Омелян Мицик дає дальші вияснення до порядку роздачі бальотів та голосування і Виборча Комісія приступає до цієї функції, закінчуючи її пізно вночі.

ШОСТИЙ ДЕНЬ НАРАД

Шостий день нарад 23-ої конвенції УНС, в субову, 5-го червня рано, відкриває заст. голови конвенції, д-р В. Ґалан та проголошує, що на порядку є внески і запити для добра організації, отже прохає зголошуватись до слова.

ВНЕСКИ І ЗАПИТИ ДЛЯ ДОБРА ОРҐАНІЗАЦІЇ

До слова в цій справі зголошуються делеґати відділів: 230, 130, 167, 170, 189, 194, 371, 156 140, 254, 175, 327, 371, 393, 271, 361, 430, 39, 64 і 291.

Дел. відд. 230-го звертає увагу на велику працю відділових секретарів та пропонує збільшити в майбутньому їхню винагороду. Він так само пропонує низку адміністраційних поліпшень, зокрема, видачу чепурніших членських книжечок.

Д-р В. Ґалан пропонує, і конвенція погоджується, щоб час слова кожного з промовців обмежити до трьох хвилин.

Дел. відд. 130 прилучається до пропозицій делеґата відд. 230-го.

Дел. відд. 167 пропонує, щоб набудуче привернути безпосереднє відчитування конвенційного протоколу, як це було на всіх попередніх конвенціях.

Дел. відд. 170-го пропонує підвищити винагороду для секретарів та звертати їм кошти кореспонденції.

Дел. відд. 189 пропонує, щоб теперішню спортову сторінку в „Свободі" розвинути і видавати окремий спортовий журнал, беручи до уваги загальне заінтересування спортом, зокрема з боку молоді.

Дел. відд. 194-го ставить низку пропозицій щодо касового звітування, зокрема рекомендує подавати кожночасно фінансові звіти з ведення Союзівки.

Дел. відд. 371-го рекомендує, щоб „Свобода" приступила негайно до видавання журналу для дітвори та дає низку порад щодо редакції того журналу. В дальшому він дає низку пропозицій щодо організування нових членів.

Дел. відд. 156-го звертає увагу на великі завдання Народного Фонду при УКК та пропонує, щоб делеґати склали від себе на ту ціль відповідні пожертви.

Дел. відд. 254 хоче знати, яку платню і дісту дістають головні контролери і головні радні.

Д-р В. Ґалан вияснює, що ці члени Головного Уряду, які не працюють в Головній Канцелярії УНС, дістають тільки таку дісту, яку ухвалює кожночасна конвенція, за ті дні, в яких вони відбувають наради, або які витрачають на виконання приділених їм Головним Екзекутивним Комітетом функцій. Жадної іншої платні вони не побирають.

Дел. відд. 327 пропонує, щоб Екзекутивний Комітет УНСоюзу скомплетував кілька бібліотек англомовних видань про Україну та поставив їх до розпорядження молодій тут народженій нашій ґенерації і американській публіці.

Дел. відд. 371 пропонує, доручити новообраному Екзекутивному Комітетові розвинути спеціяльний відділ морґеджів, які приносили б більший процент. Він теж пропонує, щоб усім членам УНС давати відповідний опуст, напр., 20%, при закупні всіх видань УНС і „Свободи".

Дел. відд. 271 повторює низку вже заторкнених рекомендацій адміністраційного порядку, як оплату з Головної Канцілярії приміщень на збори відділів і т. п.

Дел. відд. 430 пропонує, щоб головний касир приготовив на наступну конвенцію окремий і повний звіт з адміністрації Союзівки.

Дел. відд. 39-го стверджує, що будучи вже на двох попередніх конвенціях і на теперішній, він спостеріг тенденцію ділити УНСоюз на старих, молодих і новоприбулих членів. Він уважає, що це є безпотрібне, безпідставне і шкідливе не тільки для УНСоюзу, але і для всієї нашої спільноти. УНСоюз — це українська організація, яка не ділить, але об'єднує всіх і під знаком того об'єднання повинна вестись його праця і відбуватись його наради.

Дел. відд. 291-го стверджує, що багато неприємностей є на кожній конвенції під час ухвалювання дісти делеґатам, і тому він пропонує: Головний Екзекутивний Комітет та Головна Контрольна Комісія вже перед конвенцією знають висоту конвенційного фонду, знають теж кількість делеґатів, отже їм легко буде цю загальну конвенційну суму розділити на загальну кількість делеґатів та вже перед їх вибором поінформувати кожний відділ про можливу висоту дісти, щоб кожний кандидат на делеґата знав та викалькулював собі, чи йому кандидувати на делеґата чи ні. Тоді на конвенції під час ухвалювання дісти не буде жалів і нарікань та не буде негідних торгів, а крім того заощадиться багато часу на більш конструктивні і потрібні наради та ухвали. В цій справі делеґат ставить формальне внесення, себто, щоб Екзекутивний Комітет уже перед конвенцією повідомляв відділи про можливу висоту дісти для делеґатів, базуючи її на висоті конвенційного фонду.

Делеґати численних відділів підтримують це внесення.

Д-р В. Ґалан ставить внесок під голосування і конвенція його приймає величезною більшістю голосів, бо тільки 8 делеґатів голосує проти внеску.

Дел. відд. 158-го вважає, що кожний делеґат, повернувшись з конвенції, мусітиме відповісти членам на численні запити в справі Союзівки та дому старців: коли, як і на яких умовах їх будуть приймати. Ці справи тут ще не були вирішені, отже було б добре їх вияснити. Друга справа: сам Екзекутивний Комітет не має часу і не може охопити та кожночасно і правильно вирішувати всі справи, зв'язані з Союзівкою та домом старців. Тому було б добре вибрати на конвенції, напр., три-членний комітет, який тими справами займався б, плянував та звітував, очевидно, в порозумінні з Екзекутивним Комітетом.

Дел. відд. 54-го стверджує, що вже в трьох випадках трапились неточності в розрахунках відділових секретарів, *отже він пропонує, щоб відділові секретарі, подібно, як і екзекутивні головні урядники, були бондовані, щоб в той спосіб дати повну забезпеку членам.*

Дел. відд. 238 пропонує, щоб предсідникові конвенції та членам Виборчої Комісії признати, крім дісти, ще відповідну заплату за їх додатковий труд.

Дел. відд. 473-го стверджує, що конвенція багато терпить на невідповідній підготові, бо багато часу витрачається на другорядні справи, а на важливі питання того часу вже не залишається. Він стверджує, що одна година конвенційних нарад коштує організацію 1,500 долярів, а одна мінута понад 25 долярів, а скільки тих годин і мінут витрачено цілком без потреби на справи, які не принесуть організації жадної користи. Щоб цю зайву витрату часу, а з ним і граша, припинити, він пропонує, щоб головний секретар перед наступною конвенцією якнайдбайливіше приготовив усі справи, що мають бути на порядку нарад, щоб звіти головних урядників, включно із звітом про Союзівку, були якнайшвидше розіслані поодиноким відділам і делеґатам, бо тільки в той спосіб можна вповні використати конвенційний час та поставити на найвищий рівень конвенційні наради.

Дел. відд. 175-го пропонує відновити і продовжувати районові з'їзди молоді, щоб в той спосіб поширювати союзові ідеї та збільшити організаційні успіхи. Конвенція повинна зобов'язати цим новообраний Головний Уряд, зокрема Екзекутивний Комітет.

Гол. предс. Д. Галичин пригадує, що з-поміж делеґатів був поставлений внесок, щоб і ця конвенція, як і попередні, не тільки призначила відповідні фонди на народні цілі з Головної Каси, але щоб теж делеґати задержали традицію минулих конвенцій та зложили на ті цілі відповіні пожертви для себе. Щоб приспішити збірку тих пожертв, при виплаті діст будуть приявні окремі уповноважені делеґати і вони відразу збиратимуть ці пожертви, які будуть опісля проголошені в союзовому органі та в конвенційному звіті.

Д-р В. Ґалан стверджує, що дотеперішні внески для добра організації були дуже позитивні, що між ними немає жадних суперечностей та що всі ті внески можна передати в характері рекомендацій і директив новообраному Головному Урядові. А з уваги на короткий час він прохає дальших зголошених до слова делеґатів забирати голос тільки в такому випадку, якщо вони справді мають внести якусь нову думку та заторкнути справу, про яку ще не було мови.

Делеґатка відділу 53-го пропонує, щоб для полегшення організації нових членів, зокрема з-поміж народженої та новоприбулої молоді, видати відповідні пропаґандивні брошури, головно порівняльні щодо вкладок з іншими асекураційними компаніями. Ці порівняння завжди будуть корисні для УНСоюзу і вони матимуть велику переконливу силу.

Делеґатка відділу 23-го прилучається до рекомендації, щоб з Головної Канцелярії допомогти оплачувати залі на збори відділів. Крім того вона пропонує, щоб на майбутнє призначувати до конвенційних комісій теж і відповідно кваліфікованих жінок, яких напевно не бракує між делеґатками.

Дел. відд 64-го бажає довгого життя всім головним урядникам, зокрема екзекутивним, але він при цьому теж хотів би знати, що коли б так, не дай Боже, що сталося, наприклад, головному секретареві, хто тоді зайняв би його місце і хто був би уповноважнений покликати когось на те місце? Друга справа, яку вже видвигав інший делеґат, це окремого комітету, чи комісії, яка займалася б справою адміністрації Союзівки. Його попередник пропонував, щоб конвенція вибирала таку комісію. Він натомість рекомендує, щоб Головний Уряд таку комісію з 5-ох осіб призначував, бо в той спосіб можна дібрати краще кваліфікованих людей. Така комісія адмініструвала б Союзівкою цілком окремо від загальної каси і окремо здавала б звіт, бо тільки тоді можна б краще зорієнтуватися в новому підприємстві.

Дел. відд. 238-го, інж. Андрій Прухніцький, насамперед вважає своїм обов'язком скласти конвенції подяку, що вирізнила його вибором до одної з конвенційних комісій, хоч він є перший раз на конвенції, та ще не мав нагоди здобути собі відповідну популярність, як союзовий діяч. Це тільки підкреслює справжню демократичність організації та великі

привілеї і можливості для кожного члена. Він теж звертає увагу, що на цій конвенції найбільше часу забрали конвенційні „технікалії", як звіти, вибір членів комісій і т. п., а на такі важливі справи, як внески для добра організації, залишається уже відносно мало часу. Тому він пропонує, щоб майбутні конвенції та їх ведення переорганізувати так, щоб технічні справи займали якнайменше часу, а найбільше уваги приділювати проблемам, зв'язаним з дальшим ростом УНСоюзу. Його теж вражає, що в дебатах забирають відносно мало голос його колеґи з-поміж тут народженої молодої ґенерації, хоч на конвенції є їх поважна кількість.

Дел. відд. 445-го дає ряд вияснень щодо організаційних труднощів у Канаді, зокрема щодо відносно малої кількости приєднаних там членів з-поміж новоприбулих. Головну причину того він добачає в непоінформованости щодо ваги забезпечення в рідній організації та щодо значення і цілей УНСоюзу. Тому він пропонує саме на ці проблеми звернути відповідну увагу, бо це напевно поліпшить результати організаційних зусиль.

Дел. відд. 221-го пригадує бурхливі наради в справі ухвали дієти делеґатам, з чого непоінформований міг би зробити фальшивий висновок, що це делеґати хотіли „розібрати УНСоюз". На ділі так воно не є, бо конвенція в Вашинґтоні коштує кожному делеґатові багато дорожче, ніж коштувала б в іншому місці. Тому він пропонує, щоб Екзекутива та Головний Уряд визначували місце майбутніх конвенцій в таких містах, де кошти прожитку не були б такі високі і тоді теж делеґати не будуть „торгуватись" за свої дієти. Він теж уважає, що теперішнє приміщення Головної Канцелярірії УНСоюзу в Джерзі Ситі є дуже невідповідне і в жадному разі невистачальне. Тому він думає, що вже найвищий час, щоб УНСоюз розглянувся за відповідним приміщенням для себе в Ню Йорку, а теперішній будинок, в якому міститься головна канцелярія, віддав на якийсь музей для „Свободи", або на іншу корисну ціль, чи евентуально продав його.

Дел. відд. 146-го пригадує, що минула конвенція зобов'язала всіх членів усіх відділів зложити щонайменше по одному долярові на Союзівку, але касовий звіт виказує, що тільки дуже мала кількість членів цей обов'язок виконала. Тому він пропонує, щоб постанова минулої конвенції в цій справі зобов'язувала так довго, аж доки не буде в цілости виконана.

Д-р Ґалан стверджує вичерпання списка зголошених до голосу делеґатів та віддає сволo головному предсідникові для відповіді на поодинокі справи.

Відповідь гол. предс. Д. Галичина

Гол. предс. Д. Галичин насамперед стверджує, що дебати і внески для добра організації стояли на дуже високому рівні та що всі рекомендації є корисні для організації. Тому теж Екзекутива і Головний Уряд з найбільшою приємністю перевели б всі ці рекомендації і переведуть, але тільки в міру того, як на це будуть відповідні засоби-фонди. Відомо ж бо, що на з'їздах і конвенціях кожної організації укладають всілякі корисні пляни, проте практично можна опісля здійснити тільки деякий відсоток з них. Не інакше буває і в нашій організації. Приклад з Українським Конґресовим Комітетом. Якщо б він хотів здійснити всі ті пляни і рекомендації, що їх ухвалено на останньому конґресі, до Народний Фонд мусів би виносити щонайменше чверть мільйона долярів, а не тих 100 тисяч, що їх пощастить зібрати. Це в громадській організації. Те саме і в такій організації, як УНСоюз. Треба з вдячністю признати, що всі видвигнені тут рекомендації направду корисні і їх варто б здійснити, але це, як сказано, залежить не тільки від самої праці і доброї волі головних урядників, але теж і від фондів, які є до розпорядження для поодиноких цілей та рекомендованих плянів. Сьогодні можна б уже зібрати великий список невиконаних рекомендацій з багатьох поодиноких конвенцій; їх не виконано не тому, що був нездалий уряд, або що він не хотів їх виконати, а тільки тому, що їхнє виконання не було можливе. Відповідаючи коротко на поодинокі запити і пропозиції:

Справа скликування конвенцій в таких містах, де дешевші кошта прожитку і самої конвенції. Припустімо, що деякі делеґати платили навіть по 10 долярів за кімнату, хоч були і такі, що платили по чотири або й ще менше. Чи можна сказати, що за висоту ухваленої дієти не можна було покрити всіх коштів кожного делеґата? А коли навіть деякі делеґати не повезуть додому стільки грошей, скільки могли б були повезти з іншого міста, то чи цей розголос і це значення, що їх мала конвенція для добра нашої організації і для добра української визвольної справи не варта того видатку?

Було піднесено справу обмеженого часу на дебати для добра організації. Але тут може зарадити не так Головний Уряд чи Екзекутивний Комітет, як радше самі делеґати. Хай кожний пригадає собі тепер, що і як довго він говорив при дискусії над звітами головних урядників, часто таке, що до звітів цілком не відносилося, тоді кожний може сам собі поставити відповідну рекомендацію в тій справі і справа буде дуже задовільно розв'язана. Проте, треба признати, що вже в дискусії над звітами теж заторкувано багато важливих і корисних справ, які належали до дебат над дальшими плянами праці, отже цей час не втрачено і справи вияснено. Як при цьому зважити, що на цій конвенції кожний дістав слово, хто до нього зголошувався та що кожний направду міг „виговоритися", то й під цим оглядом цю конвенцію треба вважати за одну з найбільш успішних в історії нашої організації.

Були деякі рекомендації, напр., про з'їзди молоді і т. п., які відносяться до статуту. Очевидно, що всі ці справи може розглянути щойно Статутова Комісія перед наступною конвенцією і тільки таку рекомендацію, щоб передати ці справи Статутовій Комісії, можна тепер Головному Урядові доручити.

Рекомендація в справі пропаґандивної літератури і порівнянь. Це вже було обговорюване в Головному Уряді і є вже в цій справі плян, щоб після конвенції цілий ряд вияснювальних брошур видати. Це буде виконане.

Справа окремої комісії для Союзівки. Підніс її п. Павчак, який мав щастя належати до єдиної такої комісії, а саме Просвітньої Комісії, яка була створена на конвенції і яка виконала своє завдання. Багато інших комісій, які були створені раніше чи пізніше, того завдання не виконали, але п. Павчак пригадує собі тільки ту одну комісію і на кожній конвенції він пропонує творити ще якусь комісію. Очевидно, якщоб така комісія хотіла задармо працювати, то пропозицію п. Павчака можна б тільки привітати. Але обтяжувати адміністраційний бюджет ще додатковими коштами на вдержання і оплачування комісії, то це вже справа інша і тому до неї треба підходити дещо обережніше, питаючи прямо, чи вона виплатиться. Правда, це була б велика поміч для Екзекутиви, але з цього могла б бути втрата для каси, а так, як Союзівка тепер заробляє, не можна собі позволити ще на окрему комісію.

Усі інші рекомендації, які вимагають нових видатків: нові книжки, конверти при видачі грамот, оплачування заль на наради відділів і т. п., все це дуже корисні рекомендації, і Головний Уряд матиме їх на увазі, але тільки в такій мірі, наскільки це могли б дозволити адміністраційні фонди. Найрадше, що Екзекутивний Комітет бажав би найперше виконати, це підвищити оплату секретарів до 5%, бо вони направду на це заслуговують. Але переведення в життя навіть тієї дуже важливої рекомендації залежатиме від того, чи адміністраційний бюджет на це дозволить. Він хоче тільки запевнити, що ця справа буде одна з перших на порядку Екзекутиви після розгляду і перевірки адміністраційного фонду та адміністраційного бюджету. Секретарі заслуговують на те, щоб мали відповідну винагороду за свій труд. Все ж ваки при цьому треба додати, що секретарі тих відділів, які дбають про організацію нових членів і організують їх, не нарікають на свою винагороду і не можуть нарікати. Відомо ж, що секретарі від кожного нового члена впродовж першого року дістають 25% від сколектованих від такого члена вкладок. Були такі секретарі, що діставали значні суми винагороди за один рік, і на це вони собі чесно заслужили. Отже, хто працюватиме для розбудови своєї організації, той може бути певний, що й організація його не скривдить та щедро винагородить його труд.

Була дуже мудра і гідна найвищої уваги рекомендація, щоб ми, члени одної Союзової родини, не ділились на старих, молодих і нових. Це правда. Але інж. Прухніцький висловив думку, що делеґати з тут народженої ґенерації замало активні на конвенції. Він був у комісії і не мав нагоди спостерігати всієї активности тих делеґатів, яка нічим не уступала активности інших груп. Інші делеґати висловлювали побоювання, що могло б статися таке, що одна з груп може „захопити УНСоюз". Вони можуть бути певні, що Союз могла б „захопити" тільки та група, що була б найбільш активна для добра організації та яка принесла б їй найбільше користи. Тут для всіх відкрита дорога. Хто хоче перебрати Союз, нехай вже завтра береться до праці, конструктивної і корисної. Такого „перебрання Союзу" не тільки не треба побоюватись, але навпаки, треба собі того тільки бажати, бо це може вийти тільки на користь самому Союзові і всій нашій спільноті.

Адв. М. Пізнак перебирає від д-ра В. Ґалана дальший провід нарадами та просить до слова голову Виборчої Комісії о. Омеляна Мицика.

ЗВІТ ВИБОРЧОЇ КОМІСІЇ ПРО ВИСЛІД ВИБОРВ

Голова Виборчої Комісії о. Омелян Мицик насамперед вияснює, що всі члени Комісії доклали максимальних зусиль та максимум доброї волі, щоб кожний бальот перевірити найбільш сумлінно, найбільш чесно і сумлінно підсумувати всі голоси та дати конвенції якнайточніший вислід голосування. Він, як священик, кожного члена Комісії насамперед заприсягнув, що він якнайчесніше виконає свій обов'язок, без будь-якого упередження чи пересуду. Підрахунок голосів — це була важка і відповідальна праця, але Комісія її виконала по найкращій своїй волі і спроможності та з чистою совістю і свідомістю чесно виконаного обов'язку, стає тепер перед конвенцією.

В урні знайдено всіх 921 бальот, а кінцеві підсумки голосів дали такий вислід:

Ім'я і прізвище	Кількість голосів
На заступника головного предсідника:	
Йосип Лисогір	361
Михайло Пізнак	525
На головного касира:	
Роман Слободян	701
Остап Забитко	156
На головних контролерів:	
Степан Куропась	520
Д-р Володимир Ґалан	593
Петро Кучма	416
Іван Іванчук	474
Володимир Гірняк	317
Володимир Коссар	326
Омар Малицький-Майсле	181
Теодор Михальчук	98
Юліян Павчак	152
Роман Смук	263
Михайло Волос	133
Олександер Коваль	92
На головних радних:	
Іван Кокольський	470
Дмитро Шмаґала	481
Анна Чопек	464
Василь Гуссар	353
Тарас Шпікула	399
Марія Демидчук	421
Володимир Дідик	330
Андрій Джула	400
Микола Давискиба	328
Олена Штогрин	325
Петро Пуцило	251
Анна Васильовська	241
Д-р Іван Василенко	309
Д-р Ярослав Падох	382
Роман Карбівник	193
Олекса Литвиненко	177
Людмила Івченко	179
Осип Бакай	174
Д-р Петро Гулик	197
Іван Новаківський	215
Євген Зубальський	83
Богдан Зелений	90
Микола Кормелюк	129
Юрій Велґош	94
Евстахій Гомотюк	125
Петро Кочирка	93
Василь Цюпа	73
Степан Бардачевський	50
Анна Качор	76
Василь Найдух	90
Юліян Баранюк	33

НОВООБРАНИЙ ГОЛОВНИЙ УРЯД УНС

Згідно з таким вислідом голосування та з попереднім одноголосним вибором головного предсідника, заступниці головного предсідника і головного секретаря, голова Виборчої Комісі о. Омелян Мицик проголошує новообраний Головний Уряд Українського Народного Союзу в такому складі і в такому порядку:

ГОЛОВНИЙ ЕКЗЕКУТИВНИЙ КОМІТЕТ:

Головний предсідник — **Дмитро Галичин**
Заступник гол. предсідника — **адв. Михайло Пізнак**
Заступниця гол. предс. — **Ґеновефа Зенко-Жеребняк**
Головний секретар — **Григорій Герман**
Головний касир — **Роман Слободян**

ГОЛОВНА КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ:

Д-р Володимир Ґалан
Степан Куропась
Іван Іванчук
Петро Кучма
Володимир Коссар

ГОЛОВНІ РАДНІ:

Дмитро Шмаґала
Іван Кокольський
Анна Чопек
Марія Демидчук
Андрій Джула
Тарас Шпікула
Д-р Ярослав Падох
Василь Гуссар
Володимир Дідик
Микола Давискиба
Олена Штогрин

ЗАПИТИ В СПРАВІ ВИБОРІВ

До запитів у справі виборів зголошуються делеґати відділів: 83, 64, 45 і 473.

Дел. відд. 83-го, п. Роман Карбівник робить деякі завваження віровизнаневого порядку у зв'язку з особою голови Виборчої Комісії, але на загальне домагання конвенції ці завваги відкликує, натомість підносить низку критичних заввaг щодо поступування Виборчої Комісії, у зв'язку з тим, що на заступника головного предсідника була поставлена теж кандидатура п. Михайла Дубаса і він ту кандидатуру прийняв, але його чомусь не було на офіційному бальоті.

О. Мицик вияснює, що всі кандидати були поміщені на списку, який був переданий гол. секретареві Германові, що з черги передав список до виготовлення в друкарні. Проте, через затягнення дебат не було можливостей належно перевірити виготовлений в друкарні список і тому двох кандидатів там пропущено: п. Дубаса на заст. гол. предсідника і п. Баранюка та адв. Гаврилка на головних радних. На відсутність кандидатури п. Баранюка звернено своєчасно увагу і помилку, за його згодою, своєчасно поправлено, чого, на жаль, не зроблено з іменем п. Дубаса.

Адв. Пізнак, у порозумінні з гол. секретарем Г. Германом, вияснює додатково, що п. Дубас справді був на списку, переданому до друкарні, але тому, що дискусія затягнулася так, що вже не було ані часу ані можливости доручити передрук бальоту, то він, адв. М. Пізнак, від імені президії конвенції прохає в п. Дубаса, п. Баранюка і п. Гаврилка пробачення за ту помилку, яка сталася не зі злої волі і не з вини конвенції, але за яку конвенція відповідальна.

Гол. предсід. Д. Галичин зі свого боку стверджує, що помилка справді сталася та що її ніхто інший не може направити, як тільки сам п. Дубас, якщо він прийме прохання про пробачення від голови конвенції в імені конвенції. Коли б п. Дубас того захотів, то він може вимагати повторення вибору заступника гол. предсідника і конвенція мусіла б його вимогу здійснити. Отже, направлення помилки є тільки в руках п. Дубаса і тільки він сам може цю справу вирішити.

Михайло Дубас забирає слово та стверджує, що він свідомий того, що він міг би наробити конвенції клопоту, але він, як „добрий син старого батька — Союзу", того клопоту робити не буде і перепросини приймає.

Гол. предс. Д. Галичин від імені конвенції і всіх делеґатів дякує п. Дубасаві за його великодушність, а конвенція потверджує цю подяку оваційними оплесками.

Адв. М. Пізнак, як голова конвенції, повторює вислів вдячности п. Дубасові, але рівночасно заявляє, що коли б у когонебудь був найменший сумнів щодо можливостей висліду вибору заст. головного предсідника, то він сам від себе, як особисто в тому заінтересований, бо він був обраний на цей пост, на який кандидував і п. Дубас, готов домагатися повторення вибору, щоб кожний такий сумнів розвіяти.

Адв. М. Пізнак в дальшому стверджує, що це саме, що відносилось до п. Дубаса, відноситься і до п. Гаврилка, бо щодо п. Баранюка, то його справу вже полагоджено попереднього дня. Він просить до голосу п. Гаврилка.

Адв. Микола Гаврилко, делеґат 204 відділу, приймає перепросини збоку Президії, але при цій нагоді висловлює низку гостро-критичних заввaг на адресу голови конвенції, адв. М. Пізнака, з яким поза конвенцією його в'яжуть не тільки професійні, але і дружні відносини. Адв. Пізнакові він закидує головно те, що він сам забагато „пописується" своїми промовами коштом делеґатів, зловживаючи в той спосіб довіреним йому постом голови конвенції.

Адв. Пізнак у відповідь стверджує, що він прийняв важкі обов'язки голови конвенції, отже мусить прийняти й зроблені адв. Гаврилком закиди, залишаючи самій конвенції та конвенційним делеґатам оцінку його праці та оцінку виконуваних ним обов'язків голови конвенції.

Дел. відд. 64-го завважує, що в статуті є означено, що в Головній Раді повинно бути дві жінки, а тим часом вибрано аж три.

Адв. М. Пізнак вияснює, що статут визначає, що повинно бути найменше дві жінки, отже встановляє мінімум, але не обмежує і не забороняє вибирати більше жінок.

Ухвала заяви довір'я Виборчій Комісії

Дел. відділу 473-го ставить формальне внесення, щоб прийняти звіт Виборчої Комісії та висловити їй вдячність і признання за її працю.

Конвенція приймає внесок одноголосно вставанням з місць.

ПРЕЗИДІЯ КОНВЕНЦІЇ КІНЧАЄ СВОЄ УРЯДУВАННЯ

Адв. М. Пізнак стверджує, що його функція, як голови конвенції закінчена і дальше ведення, згл. закінчення нарад він передає перевибраному головному предсідникові п. Д. Галичинові, дякуючи за довір'я та співпрацю, що їх він мав збоку конвенції.

Гол. предс. Д. Галичин дякує голові і всій Президії конвенції за її великий труд у веденні нарад, а конвенція прилучається до цієї подяки своїми оплесками.

На пригадку, що Пресова Комісія ще бажала б здати звіт, гол. предс. Д. Галичин стверджує, що делеґати бачили успішну працю тієї комісії, яка доклала багато зусиль для розголошення конвенції, а з нею і української справи, отже він уважає, що Пресова Комісія добре виконала свій обов'язок та, під оплески конвенції, складає їй подяку.

ПРИСЯГА НОВООБРАНОГО ГОЛОВНОГО УРЯДУ

Конвенційна Президія сходить і забирає місця поруч з делеґатами, а на президіяльне підвищення виходять члени новообраного уряду, підносять праву руку і, повторяючи за головним предсідником, складають таку присягу:

Ми, новообрані головні урядники Українського Народного Союзу, присягаємо перед Всемогучим Богом і перед Вами, Шановні Делеґати, що будемо чесно і вірно сповняти і виконувати свої обов'язки і завдання, як головні урядники цієї організації, що ми завжди будемо придержуватись, сповняти і слухати правил, реґулямінів і законів Українського Народного Союзу, що ми будемо обороняти і охороняти добре ім'я Українського Народного Союзу; що ми будемо старатись дбати про його добробут і по нашій найкращій силі працювати для загального добра Українського Народного Союзу. Так нам, Боже, допоможи. Амінь.

Конвенція вислухує присяги новообраних членів Головного Уряду, стоячи.

КІНЦЕВЕ СЛОВО Д. ГАЛИЧИНА

Перед закриттям конвенційних нарад, перевибраний гоголовний предсідник Д. Галичин виголосив таку промову:

Шановні Делеґатки і Делеґати!

Ми закінчуємо наші конвенційні наради і виїдемо до своїх домів, деякі задоволені, а деякі ні. Невдоволені будуть головно ті, що кандидували на головних урядників, але не були обрані. Проте, до справжнього невдоволення немає причин. Це бо вже такий демократичний закон, що може бути вибрана тільки обмежена кількість, але коли хто не був обраний, то це ще не означає, що він не є добрим членом УНСоюзу, чи не був би добрим урядником. Хто не був обраний на теперішній конвенції, той не потребує зражуватись і опускати рук, але навпаки, взятись ще завзятіше до праці, щоб перемогти в виборах на наступній конвенції.

Підсумовуючи цю нашу конвенцію, я вважаю, що ми маємо всі причини та направду можемо бути вдоволені і горді з неї. Це бо була надзвичайна конвенція, в цілій 60-літній історії нашої організації. Була вона надзвичайна головно тим, що ми ще ніколи не мали нагоди вітати на нашій конвенції стільки представників Конґресу і Уряду та вислухати від них стільки одушевляючих слів признання і рівночасно добрих передбачень на майбутнє, як на цій конвенції. Вісім сенаторів, шість конґресменів, високий представник уряду і одна бувша амбасадорка вважали собі честю побувати з нами на цій конвенції та мати нагоду промовляти до нас. Ми гостили на цій конвенції двох найвищих представників Конґресу та сенаторів найбільших стейтів, а їхні промови відносились не тільки до наших організаційних та загально-американських справ, але й до волі українського народу. Ця конвенція була найкращим образом того, якою є наша організація. Цією конвенцією ми доказали, що Український Народний Союз дбає не тільки про своїх членів і не тільки їм допомагає, але дбає і допомагає всій нашій спільноті, даючи максимальний вклад в розбудову всього нашого життя і в допомогу українським визвольним змаганням. Правда, ці промови високих американських представників, які були на цій конвенції виголошені, ще не дадуть волі українському народові, але вони є великою моральною і політичною допомогою в змаганні до тієї волі. Кожне бо відповідальне слово, сказане в обороні справедливої української справи, зближає український нарід до його Великої Мети: волі і власної державности, до якої він так жертвенно змагає і за яку він так геройчно бореться. Цією конвенцією ми дали найкращу відсіч нашим ворогам і противникам, та рівночасно найбільш переконливі арґументи нашим приятелям і прихильникам. У минулому, а то ще й сьогодні можна почути, мовляв, Український Народний Союз — це „чисто бизнесова" організація, це звичайна асекурація, яку денебудь можна дістати. І коли б ми так хотіли перевірити себе навіть на цій залі, то ми могли б ствердити, що загальна сума нашого забезпечення в американських асекураційних компаніях багато разів перевищує суму нашого забезпечення в УНСоюзі. Але, чи будя-яка з тих компаній кличе Вас на такі конвенції, чи вислухає Вашого голосу і Ваших побажань та чи здійснює вона їх так запопадливо, як Український Народний Союз? А чи впаде в тих компаніях бодай одне добре слівце в користь і в обороні України та українського визволення, не кажучи вже про таку маніфестацію в користь того визволення, як ми її мали на оцій конвенції?!

У цьому кожний має найкращу відповідь, чому він повинен належати до Українського Народного Союзу і чому ми в найближчому часі повинні збільшити нашу організацію на десятки тисяч нових членів, однаково, як з нової і давньої іміґрацій, так і з тут народженої ґенерації. В цій бо конвенції ми маємо велике і голосне потвердження того, що „Український Народний Союз є надхненням і гордістю не тільки для його членів і для українців в Америці, але й для українців в усьому світі"! Нашим святим обов'язком є докласти всіх зусиль, щоб він, наш Український Народний Союз, такою гордістю і таким надхненням назавжди був. З цією твердою постановою ми повинні залишити цю конвенцію і вже завтра почати найбільш наполегливу працю, щоб, прийшовши за чотири роки на чергову конвенцію, ми ще більшими успіхами і ще більшими досягненнями виправдали цю горду назву: надхнення і одушевлення для всіх українців в усьому світі, яку надано нашій організації.

КОНВЕНЦІЯ З БОГОМ ЗАКІНЧУЄ СВОЇ НАРАДИ

23-тя конвенція Українського Народного Союзу, як почалася, так і закінчилася з Богом. Кінцеву молитву, дякуючи Господеві за ласку в нарадах та, благаючи Його благословення в дальшій праці, провів, запрошений до слова головним предсідником Д. Галичином, український православний парох столиці, Всч. о. Варварів. Він теж виголосив коротке кінцеве слово, підкреслюючи велику вартість Українського Народного Союзу для всіх українців, без різниці їхнього походження, віровизнання чи політичних переконань.

Після слова Всч. о. Варварова, гол. предс. Д. Галичин формально закрив 23-тю звичайну конвенцію Українського Народного Союзу в суботу, дня 6-го червня вполудне, а всі делеґатки і делеґати відспівали Український Національний Гимн:

ЩЕ НЕ ВМЕРЛА УКРАЇНА!

"SVOBODA" — SECTION II

ВЕСЕЛКА
THE RAINBOW
Журнал для української дітвори.

Рік I. 15-го вересня 1954 Ч. 1.

НАШ ЖУРНАЛ

По бурі, по зливі веселка на хмарі —
І діти щасливі біжать на поріг:
„Веселка! Веселка!" І з радістю впарі
Лунає дитячий захоплений сміх.

Та літо минає, і Сонечко в'яне,
На небі безкраїм веселки нема,
Лиш Осінь снує - розстилає тумани,
А завтра настане холодна Зима.

І раптом — хороша, ведьора хвилина:
Іде листоноша, „Веселку" несе.
І рідний журналик вітає дитина
Із радісним серцем і щиро, як все.

Які тут казки, загадки і розмови!
Які образки! Гей, читайте всі враз!
Не з барв, а зі слів, мов із квітів Дніпрових,
„Веселка" ця виткана, друзі, для вас.

Прийміть оту мову дідів незабутих,
Барвисту, чудову веселку степів —
Це мова країни, що нині ще в путах,
А завтра співатиме вільний свій спів.

Р. З.

Фотокопія (зменшена) першої сторінки першого числа дитячого журналу „Веселка", яку почав видавати УНСоюз згідно з рекомендацією 23-ої конвенції.